

Riksdagens protokoll

2009/10:61

Fredagen den 22 januari

Kl. 9.00 – 11.49

Protokoll
2009/10:61

1 § Meddelande om frågestund

Talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 28 januari kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Statsrådet Mats Odell (kd), justitieminister Beatrice Ask (m), miljöminister Andreas Carlgren (c), integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp) och statsrådet Ewa Björling (m).

2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2009/10:181

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:181 Tonnageskatten
av Lars Johansson (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 12 februari 2010.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 20 januari 2010

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Erik Nymansson

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:183

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:183 Barnen och krisen

av Monica Green (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 9 februari 2010.

Prot. 2009/10:61
22 januari

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.
Stockholm den 18 januari 2010
Socialdepartementet
Göran Hägglund (kd)
Enligt uppdrag
Marianne Jenryd
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:184

Till riksdagen
Interpellation 2009/10:184 Barnkonventionen
av Monica Green (s)
Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 9 februari 2010.
Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.
Stockholm den 18 januari 2010
Socialdepartementet
Göran Hägglund (kd)
Enligt uppdrag
Marianne Jenryd
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:185

Till riksdagen
Interpellation 2009/10:185 Barnfattigdom
av Fredrik Lundh (s)
Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 9 februari 2010.
Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.
Stockholm den 18 januari 2010
Socialdepartementet
Göran Hägglund (kd)
Enligt uppdrag
Marianne Jenryd
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:187

Till riksdagen
Interpellation 2009/10:187 ECT-behandling
av Elina Linna (v)
Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 9 februari 2010.
Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.
Stockholm den 19 januari 2010
Socialdepartementet
Göran Hägglund (kd)
Enligt uppdrag
Marianne Jenryd
Expeditions- och rättschef

Anf. 1 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Luciano Astudillo har frågat mig vilka initiativ jag och regeringen avser att ta för att stimulera efterfrågan i de små företagen samt för att råda bot på den arbetskraftsbrist som de små företagen upplever enligt en nyligen genomförd undersökning.

Regeringen har genomfört en rad insatser som bidrar till att öka efterfrågan på företags varor och tjänster. Det handlar dels om köpkrafts- och investeringsstimulerande åtgärder såsom införandet av jobbskatteavdraget och avskaffandet av förmögenhetsskatten, dels om skattereduktion för hushållsnära tjänster och införandet av ROT-avdraget.

Regeringen har agerat kraftfullt för att möta den ekonomiska krisen. Totalt har 83 miljarder kronor gått till olika åtgärder. Ungefär hundra olika insatser för fler jobb samt fler och växande företag har initierats. För att möta krisens effekter lokalt och regionalt har regeringen utsett regionala samordnare. Sammantaget har detta inneburit att Sverige landat på fötterna efter finanskrisen. Men för att vi ska kunna stå stabilt behöver vi fortsätta med den inriktning vi hittills haft.

Regeringen arbetar aktivt både för att öka arbetsutbudet och för att förbättra matchningen på arbetsmarknaden, men även för att sänka företagens tröskel att anställa. Det har blivit enklare och billigare att anställa genom bland annat sänkta socialavgifter och införandet av nystarts-, nyfrisk- och instegsjobb. Att anställa unga personer innebär ytterligare lägre socialavgifter. Dessutom har allmän visstidsanställning i upp till 24 månader införts och möjligheten till säsongsanställning återinförts.

Utbildning och aktiva arbetsmarknadsåtgärder är viktiga delar i arbetet med att både minska arbetslösheten och på sikt öka arbetsutbudet. I december 2008 presenterades ett omfattande arbetsmarknadspolitiskt stimulanspaket för att underlätta omställningen för alla som är eller riskerar att bli arbetslösa. Senare har satsningen förstärkts genom bland annat ökat stöd till långtidsarbetslösa, fler praktikplatser, ökat inslag av praktisk kompetensutveckling och förstärkt matchningsverksamhet med personliga coacher för arbetslösa.

Det är regeringens ambition att utbildningssystemet bättre ska svara mot behoven på arbetsmarknaden. Just nu pågår ett omfattande reformarbete som berör alla delar av det offentliga utbildningssystemet. Arbetet omfattar en rad viktiga åtgärder för att förbättra kvaliteten i utbildningsväsendet, bland annat en reformerad gymnasieskola till 2011. För att möta behoven på arbetsmarknaden genomförs även satsningar på lärlings- och yrkesutbildningar. Regeringen har även presenterat en strategi för entreprenörskap inom utbildningsområdet.

Utbudet av arbetskraft och problemet med arbetskraftsbrist varierar regionalt. För att på bästa sätt kunna möta denna utmaning har regeringen uppdragit åt Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser att utreda det framtida arbetskrafts- och kompetensbehovet.

Mitt svar till Luciano Astudillo är alltså att regeringen redan arbetar aktivt såväl med att stärka efterfrågan för de små företagen som med att motverka arbetskraftsbrist genom ökat arbetsutbud och stärkt kompetensmatchning.

Anf. 2 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Herr talman! Jag tackar näringsministern för svaret. Lite elakt skulle man kunna sammanfatta det med: många ord men få svar.

Utgångspunkten för interpellationen är att småföretagen inte känner igen sig i den bild som Maud Olofsson försöker måla upp med sitt svar och alla ord.

Jag tror tvärtom att flera företagare fortfarande minns Centerpartiets och Maud Olofssons stora svek i början av mandatperioden med de höjda skatterna för de små företagen.

När man frågar småföretagen – det gjorde den rikstäckande organisationen Företagarna i höstas – kan man konstatera att de två viktigaste skälen till hinder för expansion under hösten var den svaga efterfrågan och bristen på arbetskraft.

Låt oss börja med det första: svag efterfrågan. Man kan konstatera att det är en direkt följd av finanskrisen och lågkonjunkturen, och det är inte mycket man kan göra åt det. Man kan göra en del, men konjunkturen är avgörande och efterfrågan kan komma i gång när konjunkturen vänder.

Ett något annorlunda konstaterande är att de stora skattesänkningarna som gynnat dem som har det bäst i vårt samhälle skulle vara det som skapat en bättre efterfrågan. Maud Olofsson och jag vet att så mycket som 60 procent av skattesänkningen har gått till oss som tjänar absolut mest.

Det andra är brist på arbetskraft. I höstas var brist på arbetskraft det näst viktigaste skälet till att småföretagen inte känner att de kan växa, Maud Olofsson.

I början av 2008 redovisade Svenskt näringsliv en rapport som konstaterade att det hösten 2007 var så mycket som 90 000 arbetstillfällen – rekryteringsförsök – som inte blev av på grund av att arbetsgivare inte hade hittat rätt kompetens, det vill säga en rätt utbildad arbetare. Man fick alltså avbryta 90 000 rekryteringsförsök.

Nu är läget lite annorlunda. Vi har massarbetslöshet. Vi har inte färre arbetslösa. Ändå är brist på arbetskraft det näst viktigaste skälet till att våra små företag inte ser någon möjlighet att växa.

I kompetensförsörjningsfrågan har ni sjabblat, Maud Olofsson.

När det nu vänder måste vi stå färdiga att möta med rejäla investeringar i omställningsutbildningar och arbetsmarknadsutbildningar som ger jobb. Ett nära samarbete med de små företagen i kompetensförsörjningsfrågan är oerhört väsentligt.

I det svar som jag har fått finns bara en utredning. Är det inte dags att lägga om politiken?

Anf. 3 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Luciano Astudillo tycker inte att han får något svar. Jag tror att han ogillar svaren. Det är inte socialdemokratisk politik som regeringen genomför, tack och lov.

Vi kan börja med efterfrågan. Det är ju så simpelt att om människor har mer pengar kvar i plånboken ökar efterfrågan på produkter i de små företagen. Om en sjuksköterska har 1 500 kronor mer i plånboken och om en familj har 3 000 kronor mer i månaden ökar det naturligtvis efterfrågan. Det är några fler som kan bygga om badrummet. Det är några fler

som kan byta bil. Det är några fler familjer som kan köpa kläder till sina barn. Det är ju så det fungerar.

De största skattesänkningarna har gått till dem som har de låga inkomsterna. Glöm inte, Luciano Astudillo, att ni hade en skattepolitik som straffbeskattade de människor som hade låga inkomster. Vi hade världens högsta skatter för dem med låga inkomster.

Nu ändrar vi på det och låter folk behålla mer av sina egna pengar. Det ökar efterfrågan.

På samma sätt har vi stimulerat efterfrågan på ROT-tjänster. Många av de små företagen säger att det är tack vare det som byggsektorn har kunnat klara sig den här svåra tiden. Det ökar efterfrågan på badrumsinredningar, virke, målarfärg och annat, men det ökar också efterfrågan på företagstjänster.

Det är samma sak när det gäller hushållsnära tjänster. Det är klart att alla de familjer som har beställt dessa hushållsnära tjänster ser till att vi ökar efterfrågan och ökar tillskottet av arbeten. Ni är emot detta. Ni är emot skattesänkningar. Ni tycker att vi sprätter ut skattebetalarnas pengar när vi i själva verket låter människor behålla mer av sina egna pengar. Ni är emot detta. Framför allt är ni emot att det är människor med låga inkomster, många gånger kvinnor, som äntligen kan leva på sin egen lön. Det är ni emot.

Vad lovar ni? Ni lovar en skattechock för landets företagare och människor. Det är det ni lovar. Ni har lovat att höja skatterna med mellan 17 och 55 miljarder, beroende på om det är Vänsterpartiet eller några andra som styr mest. Men ni kommer garanterat – det vet alla – att höja skatterna.

Tror Luciano Astudillo att det kommer att leda till ökad efterfrågan av produkter och tjänster om man har mindre pengar kvar i plånboken? Hur ska det gå till? Vem är det som ska efterfråga? Vem är det som ska köpa om man inte har pengarna?

När det gäller kompetensförsörjningen vet vi att företagen har efterfrågat personal. Vad är det som de har efterfrågat? Framför allt har de efterfrågat yrkesutbildning och lärlingsutbildning. I ert skolsystem som vi fick ta över hade ni tagit bort det. Nu återinför vi lärlingsutbildning och yrkesutbildning som framför allt de små företagen efterfrågar. Vi tillför resurser till yrkesvux och till komvux för att kunna haka på utbildningen. Men det är klart att utbildning tar tid. Det är därför som det har varit viktigt för oss att tidigt sätta in dessa insatser.

Vi tillför också resurser till högskoleutbildning. Om man ska se något positivt i denna finanskris är det att fler unga nu kommer att gå en utbildning, och det tycker vi är bra. Därför ökar vi också antalet utbildningsplatser.

Det som är viktigt att säga är att vi på ett tydligare sätt måste koppla ihop vår utbildning med företagets behov. Då måste företagen också bli duktigare på att definiera vilka behov som de har. Där finns det en hel del att göra, därav denna utredning. Men utbildningsplatserna finns redan, och utbildningen är i gång. Det är redan klart.

Det är en justering av en misslyckad sosseutbildningspolitik som vi nu gör. Jag tycker att det är bra om Socialdemokraterna äntligen har ändrat sig när det gäller lärlings- och yrkesutbildning eftersom det är

positivt för arbetsmarknaden att också människor med yrkeskunskap kan bli tillgängliga för de små företagen.

Anf. 4 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Herr talman! Det verkar som om Maud Olofsson vill fortsätta den partiledardebatt som vi hade i onsdags. Hon skjuter brett här. Mina frågor handlar specifikt om de små företagens villkor.

Men jag ska beröra skatterna. Maud Olofsson vet att vi har sagt nej till att öka klyftorna. Vi har sagt nej till att den stora delen av skattesänkningarna har gått till dem som tjänar mest. 60 procent av era skattesänkningar har gått till dem med de högsta inkomsterna. Så är det. Vi har i och för sig sagt att vi inte kommer att höja skatterna avsevärt för låg- och medelinkomsttagare. Vi kommer att stanna där de är.

Detsamma gäller ROT-avdraget, som hon påstår att vi skulle vara emot. Nej, Maud Olofsson, när det gäller ROT-avdraget har vi lagt fram mer offensiva förslag så att det inte bara ska omfatta villor och bostadsrätter utan också hyresrätter.

Det är bättre att Maud Olofsson ägnar sig åt att försöka beskriva sin egen politik och hur hon ser på frågan om att klara kapitalförsörjningen för de små företagen framåt i tiden. Vi vet att bankerna efter finanskrisen kommer att hålla i sina pengar ännu mer. De kommer att vara mindre benägna att ta risker. Då kommer de små företag som klarar sig i denna kris och som har möjlighet till expansion att ha ännu svårare att få riskkapital. Frågor om långsiktig kapitalförsörjning är värda att diskutera i stället för den politiska pajkastning som Maud Olofsson ägnar sig åt.

Beträffande kompetensförsörjningsfrågan lägger ni förvisso om hela utbildningssystemet. Det finns delar av det som jag backar upp. Det finns andra delar som jag är mer tveksam till. Men det ger inte svar i detta läge. Under hösten under brinnande lågkonjunktur, om man så att säga vänder på orden, när vi hade en massarbetslöshetssituation var det näst största problemet för våra små företag som ville växa att de inte kunde hitta kompetent arbetskraft. Det var alltså under en massarbetslöshetssituation när det finns fler arbetslösa.

Då säger Maud Olofsson: Vi lägger om hela utbildningssystemet. Men Maud Olofsson vet, precis som hon säger, att det tar tid. Varför lägger man inte om arbetsmarknadspolitiken rejält som ni sjabblat så mycket med? Se till att vi har kortare arbetsmarknadsutbildningar i stället för dessa coachsystem som ni nu inför. Där lyfter man faktiskt inte kompetensnivån för dem som coachas ut. Dessa system har dessutom skapat en del problem. Detta storskaliga experiment har lett till att vi har mindre nogräknade coacher som har utnyttjat arbetslösa. Varför börjar man inte investera i unga människor som saknar rätt utbildning men också i dem som behöver ställas om?

Arbetsmarknadsutbildning är inte farlig, Maud Olofsson. Det är som om ni inte vågar investera i sådan, trots att landets småföretagare säger att de behöver hjälp med denna fråga.

Nu har det snart gått en hel mandatperiod, och jag tror att allt fler småföretag börjar se en annan bild växa fram och har sett den under lång tid. En liten entreprenör och småföretagare har väldigt lite att tjäna på att rösta på en borgerlig regering. De borgerliga partierna lovade mycket före valet men håller tunt när de väl sitter och regerar. Det är ett bokslut, Maud Olofsson, när det gäller kapitalförsörjning men inte minst när det gäller kompetensförsörjning. Se till att det finns bra och utbildad arbetskraft!

Anf. 5 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! De undersökningar som är gjorda visar att problemen med svag efterfrågan som expansionshinder har minskat sedan våren 2009. Men i en brinnande lågkonjunktur, som Luciano Astudillo uttryckte det, och i en global finanskris är det klart att det uppstår problem på vår arbetsmarknad.

Men i detta läge säger Luciano Astudillo att man ska höja skatterna. Det bästa sättet för att öka efterfrågan i de små företagen och få fart på ekonomin är att straffbeskatta företag och individer.

Hör inte Luciano Astudillo hur galet detta låter? Nu ska vi ta bort de skattesänkningar som vi har gett till sjuksköterskor, till poliser, till lärare och till andra vanliga inkomsttagare. De ska få höjd skatt om det blir en vänsterregering. Det ska de veta. Ni säger samma sak till företagen. Ni säger till ungdomar som nu är anställda att ni kommer att höja skatten för att anställa unga under 26 år.

Vilken signal ger det till landets småföretagare?

Luciano Astudillo har anklagat mig för både det ena och det andra under dessa tre år. Men det ska bli mig ett sant nöje att ta denna debatt inför valet 2010 därför att ni kommer att genomföra en skattechock både för enskilda och för företag om ni får chans att regera landet.

När det gäller kompetensförsörjning är det precis som jag har sagt. Det var ert utbildningssystem som gjorde att vi inte hade yrkesutbildad arbetskraft – det som småföretagen efterfrågar. Det är klart att det tar tid innan man får ett nytt utbildningssystem på plats och innan man får dessa utbildade ungdomar. Det är därför som vi har tillfört resurser både till yrkesvux och till komvux. Vi har också tillfört resurser till arbetsmarknadsåtgärder. Men vi vet också, Luciano Astudillo, att den kvalitet som fanns på arbetsmarknadsutbildningarna tidigare inte var av högsta klass. Det är inte bara jag som säger det, utan det är våra egna utredningsorgan som säger detta. Då måste en regering dra några konsekvenser av detta och försöka höja kvaliteten. Vi vet nämligen att många företag som har fått människor från arbetsmarknadsutbildning säger att dessa människor inte duger. De har inte tillräcklig kompetens. Företagen kan inte anställa dem.

Vi som politiker måste lyssna på vad företagen säger. Det är därför som yrkesvux, komvux och ordinarie utbildningsvägar är så viktiga.

Lärlingsutbildning vill jag slå ett särskilt slag för. Kravet på lärlingsutbildning är ett gammalt centerkrav. Jag tycker att det är förfärande att vi har måst vänta tills nu innan vi har kunnat få en riktig lärlingsutbildning. Men denna reform visar också att det finns en stark efterfrågan, och många företag tycker att detta är bra.

I grunden måste vi ha en gymnasieskola som stimulerar både den teoretiska utbildningen och den praktiska utbildningen. Här har vi en annan konfliktfråga eftersom ni tycker att de som får högskoleförberedande utbildning är mycket finare än de som är yrkeskunniga. Det har ni tyckt länge.

Vi säger: Värdera dem som går den teoretiska utbildningen och går vidare till högskolan, för de kommer att vara av avgörande vikt för Sverige, men värdera också de ungdomar som är duktiga på det praktiska! Vi måste i vårt samhälle kunna ha ett utbildningssystem som gynnar både och. Vi behöver både och.

Den sista delen tror jag i grunden rör synen på om människor ska kunna få behålla sina egna pengar, och därmed öka efterfrågan, och om företagen ska kunna få vara lönsamma eller inte. Jag tycker att det är bra om folk får behålla mer av sina egna pengar. Jag tycker att det är bra om en småföretagare kan få tjäna pengar och till och med bli rik på sitt företagande. Det är därför alla åtgärder vi vidtar för att stärka företagsklimatet är så viktiga. Jag känner mig väldigt trygg med det som regeringen har gjort under alla dessa år för att åstadkomma det.

Anf. 6 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Herr talman! Jag tycker också att det är bra att man får behålla mycket av sina pengar. Jag tycker också att det är fantastiskt bra att man kan bli rik på sitt företagande. Det finns ingen motsättning där. Den lilla entreprenören har dock inte mycket att hämta hos Maud Olofsson och den här regeringen, och det vet hon. I samarbetet inom högeralliansen har hon inte kunnat genomföra sin politik, eller väldigt lite av den.

Vi kommer att höja skatten för oss som tjänar mest; så är det. Det gör vi för att klara att finansiera den gemensamma välfärden. Men när det gäller ungdomar kommer vi att rikta skattesänkningar mot de ungdomar som är arbetslösa, inte brett sänka skatten för de arbetsgivare som har många ungdomar anställda. Det ger inte fler jobb, men vår politik ger fler jobb. Det är en prioriteringsfråga. Hade vi suttit vid makten hade vi också sett till att alla ensamföretagare som anställer en till skulle få en skattereduktion på upp till 15 procent.

Detta om skatterna. Vi fick väldigt få svar om den långsiktiga kapitalförsörjningen. Jag hade hoppats att vi kunde resonera kring den. Vad finns det för nya tankar och idéer för att klara kapitalförsörjningen för de små företagen nu när det förhoppningsvis vänder? Vi vet att finanskriser och dåliga krediter inom bankväsendet gör att de små företagen fortfarande kommer att ha svårt att kunna växa och få fram pengar.

Min andra fråga om kompetensförsörjningen blev till en allmänpolitisk debatt om utbildningssystemet. Som sagt: Det finns delar i det ni genomfört i utbildningssystemet som är bra och andra delar som är mindre bra. Jag tycker inte att det är bra att ni bygger in återvändsgränder för dem som skaffar en yrkesutbildning. Det är bra att ha en gedigen yrkesutbildning, men det är också bra att kunna gå vidare. Där har ni

stängt dörr efter dörr för dessa människor. Ni har ökat klyftorna och gjort det svårare för de unga som har sämre förutsättningar.

Prot. 2009/10:61
22 januari

Anf. 7 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Under våra tre och ett halvt år i regeringsställning har vi sänkt skatten för företagen med närmare 50 miljarder kronor. Luciano Astudillos parti och dess samarbetspartier kommer att höja skatten med någonstans mellan 17 och 55 miljarder. Vem tror att ökade skatter och ökad belastning på företagen kommer att förbättra deras möjligheter att växa, tjäna pengar och klara kapitalförsörjningen? Det är omöjligt! Det är lägre skatter, både för enskilda och för företag, som kommer att förbättra lönsamheten. Det är därför fortsatta skattesänkningar, sänkta arbetsgivaravgifter, sänkta egenavgifter, jobbskatteavdrag och annat är viktigt: Det ökar antalet jobb, och det ökar efterfrågan.

Ni inför en skattechock på unga. Tror ni att det ökar möjligheten att anställa unga? Först ska ni ta bort dem genom att öka kostnaden för de företag som anställt unga under 26 år. Sedan ska ni komma tillbaka och säga: Om ni anställer dem igen får ni en skattereduktion, oklart hur mycket och oklart för hur många. Varför då? Det är väl bäst att hålla fast vid de skattesänkningar som redan är genomförda, som stimulerar företagen och som gör att företagen vet vilka regler som gäller.

Nej, skattechock på ungdomar är verkligen inte rätt medicin i en situation där vi har en så hög ungdomsarbetslöshet.

Sedan är det klart att man måste diskutera utbildningssystem om man ska prata kompetensförsörjning. Vad ska vi annars diskutera? Det är ju hela detta utbildningssystem som måste rustas för att passa företagen. Då rabblar Socialdemokraterna arbetsmarknadsutbildning. Det är det enda svar ni ger till företagen. Vi måste ha ett utbildningssystem som gynnar både små och stora företag och ger både teoretisk och praktisk utbildning, och vi måste anpassa det till den efterfrågan som kommer framöver.

Jag ser fram emot en valrörelse där vi kan presentera de olika alternativen för småföretagen framöver.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 2009/10:165 om användning av dopningspreparat utanför idrotten

Anf. 8 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Lars Lilja har frågat mig vilka konkreta åtgärder jag har vidtagit under det senaste året för att motverka användandet av dopningspreparat utanför idrotten.

En av de viktigaste åtgärderna för att möta dopningsproblematiken utanför idrotten är att samordna resurserna och insatserna med det övriga alkohol- och narkotikaförebyggande arbetet, inte minst på lokal nivå. Erfarenheter och beprövade metoder på ett område kan vara till stor nytta i utvecklandet av insatser inom ett annat. Dopningsproblematiken är i vissa avseenden speciell men uppvisar samtidigt många likheter med

Svar på
interpellationer

andra typer av missbruk. Därför är samordningen av det förebyggande arbetet på alkohol- och narkotikaområdet med antidopningsarbetet central. Detta är också något som regeringen givit klara direktiv om i åtgärdsprogrammet för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken för år 2009.

Under mandatperioden avsätter regeringen 260 miljoner kronor årligen – alltså 1 miljard över mandatperioden – för arbetet inom ramen för handlingsplanerna för alkohol och narkotika, inbegripet dopning. I detta ingår 24 miljoner årligen för finansiering av länsamordnare i alla landets län, vilka har i uppdrag att stödja bland annat det dopningsförebyggande arbetet på regional och lokal nivå. Därutöver avsätter regeringen årligen ca 75 miljoner kronor för lokalt förebyggande arbete i kommunerna. Även dessa medel ska omfatta förebyggande insatser på bland annat dopningsområdet. Jag följer upp arbetet genom de länsdialoger som jag och min statssekreterare håller i alla län, där deltagarna ges möjlighet att lyfta fram enskilda frågor, förmedla intryck och framföra synpunkter på den nationella politiken utifrån sitt läns och sitt eget perspektiv.

I forskningspropositionen för perioden 2008–2011 har regeringen utöver den reguljära budgeten avsatt 15 miljoner kronor per år öronmärkt till forskning på missbruksområdet, vilket naturligtvis innefattar dopning.

Statens folkhälsoinstitut, FHI, är nationellt kunskapscentrum för metoder och strategier inom folkhälsoområdet. Folkhälsoinstitutet har fått flera uppdrag från regeringen med syfte att förebygga missbruk av alkohol, narkotika och dopning. FHI ska stödja länsamordnarna, fördela medel till särskilda utvecklingsprojekt inom områdena alkohol, narkotika, dopning och tobak samt genomföra informationsinsatser i syfte att nå målen för livsstilsfrågorna alkohol, narkotika, dopning och tobak. Inom ramen för detta utvecklingsprogram har flera projekt specifikt inriktade på dopning fått stöd. Ett av de större är det så kallade gymprojektet som drivs av Stad i Stockholm.

Under året har regeringens råd för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksfrågorna uppmärksammat dopningsfrågan. Bland annat har rådet aktivt deltagit i planeringen av den hearing om dopningsmissbruket som jag genomförde tillsammans med justitieministern och kulturministern i december förra året. Underlaget för den hearingen var den kunskaps-sammanställning som FHI tagit fram.

På utbudssidan har polis och tull intensifierat sitt arbete mot dopningsmedel, vilket bland annat manifesterades genom beslag och gripande av ett stort antal personer i november.

Den 3 december tillsatte regeringen en särskild utredare (dir. 2009:116) som ska utreda den framtida nationella antidopningsverksamheten och möjligheterna att tillskapa en fristående nationell antidopningsorganisation. I direktiven framgår också att utredaren ska se över hur en sådan ny organisation kan bidra med kunskapsuppbyggnad och informationsspridning utanför idrotten samt förutsättningarna för idrottens och samhällets antidopningsverksamhet, däribland möjligheten att genomföra dopningskontroller på gym.

Narkotikautredningens slutbetänkande har remissbehandlats under året. Utredningen hade i uppdrag att se över lagstiftningen som rör narkotika, dopningsmedel, hälsofarliga varor samt lösningsmedel. När det gäller lagstiftningen som rör dopningsmedel konstaterar utredaren att den

är väl fungerande men att straffskalan för dopningsbrott, inklusive smuggling, bör skärpas så att de kommer mer i nivå med narkotikabrott. Utredaren föreslår också att den expertgrupp som analyserar nya dopningspreparat ska få en mer formell ställning.

Dessa förslag bereds nu inom Regeringskansliet och en remiss kommer att överlämnas till Lagrådet i slutet av denna månad.

Jag kan försäkra Lars Lilja att både jag och regeringen tar dopningsproblemet på fullt allvar och att vi kommer att fortsätta arbetet för att förebygga missbruket av dopningsmedel inom ramen för det nationella förebyggande arbetet mot alkohol, narkotika och tobak.

Anf. 9 LARS LILJA (s):

Herr talman! Det är inte första gången jag och statsrådet diskuterar dessa frågor, och de aktualiserades ganska rejält i november i och med det jättetillslag som polisen och tullen då gjorde. Jag såg senast i går på nyheterna att man räknar med att upp till 1 000 personer kan lagföras för brott mot dopningslagen. Det är kanske i någon mening ett bevis på det som vi som har jobbat med dopningsfrågor i ganska många år har försökt säga, nämligen att detta är ett stort problem. Det är framför allt ett stort samhällsproblem. Det känns lite grann som att: Vad var det vi sa? Tyvärr har inte alla statliga institutioner förstått problemets tyngd.

För att återgå till statsrådets svar tycker jag att det är bra att man samordnar resurserna, och jag tycker att det är bra att länsamordnarna finns. Det jag är lite bekymrad över när det gäller detta är att många av dem kommer från miljöer där man jobbar mot narkotika och mot alkoholmissbruk. Jag tror alltså att det finns en risk att just dopningsfrågorna är något man gör med vänsterhanden, vid sidan om och inte riktigt tar på allvar.

När det gäller hur mycket pengar det egentligen handlar om blir jag också lite förbryllad när statsrådet läser upp svaret och jag ser det skriftliga svaret. I svaret står det att regeringen avsätter 260 miljoner kronor under mandatperioden, men statsrådet sade att det var 260 miljoner per år. Det gör mig lite förvirrad.

För att återgå till de projekt som statsrådet talar om tycker jag att just Stadprojektet naturligtvis är oerhört värdefullt och mycket bra. Det har också lett till att en del kunskap har kommit fram. Till exempel har man konstaterat att det bland män i åldern 18–35 år som tränar på gym sannolikt kan vara upp till 1 av 20, alltså 5 procent, som använder eller har använt anabola steroider. Det är klart att det är oerhört alarmerande.

Stadprojektet känns på något sätt som det mest konkreta som har kommit ur detta arbete just nu. När det gäller att till exempel arbeta för att hitta behandlingsmetoder för personer som missbrukar anabola steroider känns det som att vi inte har kommit särskilt mycket längre än vad vi hade för ett antal år sedan. Det är fortfarande de små enheterna på Maria Beroendecentrum, och man forskar lite grann i Örebro. I övrigt har det dock inte hänt så jättemycket.

Jag tycker också att det är lite tråkigt att det faktiskt under 2006 då Maria Larsson tog över detta uppdrag fanns en handlingsplan framtagen, som Björn Fries hade gjort. Där hade man, tycker jag, på ett bra sätt gått igenom de problem som fanns, vilka åtgärder man skulle kunna vidta och vad man borde göra för att komma framåt i frågan. Denna utredning

hamnade tyvärr i papperskorgen, och så har man på något sätt börjat om. Även om det har hänt lite grann är jag alltså bekymrad över att det känns som att det har gått tre, snart fyra, år utan att vi har tagit särskilt många steg framåt.

Ministern säger ganska mycket om de grupperingar som ska jobba med alkohol, narkotika, tobak och dopning. Dopning är alltså någonstans på slutet. Jag skulle önska att man från regeringens sida hade pekat lite mer med hela handen just när det gäller dopningsproblematiken, så att den inte drunknar i den andra drogproblematiken.

Anf. 10 HANS WALLMARK (m):

Herr talman! Jag tycker att Lars Lilja har en resonerande och bra argumentation kring dopning. Det hade han också för ett par dagar sedan i interpellationsdebatten med kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth. Jag tycker om attityden och förhållningssätten, för detta är viktiga frågor.

Jag skulle dock vilja ge en lite annan aspekt på frågeställningen. För ett par veckor sedan gjorde jag ett besök på Rikspolisstyrelsen och träffade dem som arbetar med nätbrottslighet. Det vi kan se är att just steroider är en av de produkter som förekommer i rätt stor utsträckning när det gäller näthandel. Det är ett allvarligt problem. Precis som Lars Lilja pekade på är det lätt hänt att man rycker lite på axlarna och tycker att det är en mindre viktig företeelse i förhållande till exempelvis alkohol och narkotika. Jag skulle vilja säga att det är i paritet; de står sida vid sida. Ofta är det också en kedja där den ena länkas i den andra.

Statsrådet Maria Larsson har i sitt svar, som jag på alla sätt tycker är berömvärdt, också visat på att det behövs åtgärder på lokal nivå. Jag tror att det är viktigt, och jag tror att det handlar om attityder. Det handlar om attityder på gym och på gymnasieskolor, och det handlar om ett lokalt brottsförebyggande arbete. Men jag tror också att det är hart när omöjligt att komma åt denna svåra frågeställning om man inte också gör en europeisk samordning. Vad vi kan se är nämligen att steroider kan komma in till Sverige via andra länder där man har en annan lagstiftning eller där man i vissa fall inte ser denna typ av problem. Då kommer just droghandeln på nätet in.

Jag tror alltså att det är väsentligt att ha inte bara ett lokalt utan också ett internationellt och europeiskt arbete mot dopning. Jag tillhör dessutom dem som tycker att vi borde vara gladare och stoltare över den svenska narkotikapolitiken. Den är nämligen en bra exportprodukt, och vi borde få fler länder att vara med och narkotikaklassa eller på olika sätt införa lagstiftning mot denna typ av preparat. Precis som Lars Lilja och Maria Larsson tycker jag att det är alldeles utmärkt att polisen har gjort denna typ av gripanden och att man har markerat det, men jag skulle också vilja se att man mer integrerar detta i det mer polisiära arbetet vad gäller droghandel.

Utöver dopningspreparat ser vi den växande förekomsten av illegala mediciner – falska mediciner. I bästa fall är det sockerpiller, i sämsta fall är det rent farligt. Detta är en av de olika produkter som finns i produktkorgen – falska mediciner, dopningspreparat och narkotika. Ofta sköts det av kriminella nätverk som utöver detta har exempelvis illegala vapen och idkar människohandel.

Faktum är nämligen att man ofta gör en avvägning mellan straff och den möjliga vinst som kan göras, och just på området dopningspreparat är straffen och riskerna att bli upptäckt förhållandevis små jämfört med de vinster som kan göras. Jag tycker alltså att detta är ett angeläget problem. Det är viktigt att man arbetar mot dopning, lyfter upp de risker som finns och också ser det i ett större sammanhang. Detta handlar om internationell brottslighet, kriminella nätverk och en kedja med flera länkar. Illegala mediciner, dopningspreparat, narkotika, vapen och människohandel finns på denna kedja.

Anf. 11 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Jag skulle vilja tacka Lars Lilja för att han fortsätter en intensiv diskussion i Sveriges riksdag om denna fråga. Jag vill också tacka statsrådet Larsson för ett utmärkt svar.

Det är Riksidrottsförbundet som har hand om all provtagning och verksamhet. Jag tror att det som regeringen nu har gjort, nämligen att tillsätta en utredare för att se över var ansvaret för provtagning och kontroll ska ligga, är väldigt klokt. I både Finland och Danmark har man en annan ordning där verksamheten är skild från riksidrottsförbunden. Man kan tycka att detta är en betydelselös fråga, men det är nog väldigt symboliskt om man tittar på hur många prover som tas i det här landet – ungefär 3 500 förra året, tror jag.

Vi kan konstatera att inom idrottsvärlden, särskilt på elitidrottsnivå, hittar man utomordentligt få fall där det är fråga om dopning. Men genom att det ligger på Riksidrottsförbundet tror många att detta bara är ett problem för elitidrotten. Så är det inte. I själva verket är det precis tvärtom. Det är ett ganska litet problem inom idrotten, och där har vi kontrollverksamhet, men på många andra områden är det ett stort problem. Det är människor på olika gym, gymnasier och allt möjligt som kommer i kontakt med dessa preparat och inte förstår att detta inte är ett problem bara för elitidrottare utan för vanliga människor. Det är lite som 1977 då vi övergav försäljningen av mellanöl. Det låter väldigt konstigt, men det handlar om tillgänglighet. Man förstår att alla dessa preparat är medicinskt skadliga för vem som än använder dem. Därför är det viktigt att man skiljer detta från idrotten på samma sätt som i många andra länder.

Så kommer jag till den andra frågan, som vi har diskuterat även i andra sammanhang, och det är hur vi utöver att tull och polis ska ingripa ser på distributionen av och lönsamheten i handeln med dessa illegala preparat. Där tror jag för min del att det finns alltför stort överseende. Det är en form av försäljnings- och häleriverksamhet, och man måste slå till hårdare mot den för att minska lönsamheten och för att få fler hälare att avstå. Hans Wallmark var inne på detta.

Näthandeln ökar. Här måste man tillgripa andra metoder när det gäller själva tillgängligheten i skolor och på andra håll. Till exempel här i Stockholm kan man misstänka att det kan förekomma en viss verksamhet vid det stora torg som ligger ganska nära riksdagen.

Det är olika former av häleribrott, men det är häleribrott som mycket riktar sig mot enskilda människor som inte förstår att det de utsätter sig för är medicinskt skadligt för deras egen hälsa. Därför är det synnerligen angeläget att man ser till att minska lönsamheten i den här handeln.

Anf. 12 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Det är roligt att så många är intresserade av att samtala kring denna fråga.

Jag skulle vilja betona att frågan verkligen har inlemmats i ett större sammanhang genom att vi har lagt samman de preventionsåtgärder som vi arbetar med till en helhet. Vi ser alltmer av blandmissbruk i dag. Därför är det viktigt att vi tar ett samlat grepp i frågan. Vi har ANDT-sekretariatet, ANDT-rådet och så vidare. Dopning är i allra högsta grad inkluderat i våra tankegångar när det gäller preventionsinsatser, missbrukarvård och så vidare.

Jag vill verkligen betona att det är 260 miljoner kronor årligen som regeringen avsätter, och vi har gjort det hela mandatperioden. Vi har sett vikten av att ha ett kontinuerligt pågående förebyggande arbete. Det är alltså mer än 1 miljard över mandatperioden som är avsatt till detta. Det är avsevärda resurser, och vi ser nödvändigheten av det, inte minst på dopningssidan.

En sak som är fullkomligt nödvändig för att effektivisera det här arbetet är samarbete. En aktör klarar inte detta på egen hand. Det är också därför som vi samarbetar exempelvis genom hearingen för att öka kunskapen. Jag bjöd in kulturministern och justitieministern. Vi samverkar kring detta, vi förstärker arbetet tillsammans. Det krävs åtgärder och krafttag på justitieområdet, på idrottsområdet och utifrån folkhälsoaspekten. Det är som Gunnar Andrén uttryckte det inte ett problem som är isolerat till idrottsvärlden eller elitidrotten i dag, utan det är utbrett. Dock är de kunskaper vi har fortfarande alltför ringa. Det är det som Folkhälsoinstitutet i den kunskapssammanställning som är alldeles färsk och som institutet har gjort åt oss kommer fram till. Vi vet mer i dag, säger de, om prevention i gymmiljö. Där håller det på att utvecklas, och det håller på att spridas över landet på ett positivt sätt. Startprojektet är ett jättebra projekt, men det är inte det enda som pågår, det finns fler. Det är som sagt en "exportprodukt" åtminstone inom Sverige, men det är möjligt även utom Sverige.

Däremot vet vi alltför lite om preventionsbehandling. Vi har alltför lite av behandlingsforskning. En begränsad kunskap tror jag har bidragit till att detta kanske inte alltid har stått överst på länsamordnarnas agenda. Vi famlar lite. Vad är bra insatser? Vad är det vi ska göra för att vi ska få ut ett resultat av den kvalitet som vi kan fordra med statliga medel? Forskningen behöver pågå, och metodutvecklingen behöver fortsätta.

Jag håller inte med om Lars Liljas historiebeteckning, att vi har suttit med armarna i kors. Jag räknade upp i mitt svar minst åtta åtgärder som vi har vidtagit, varav en del kommer att ha mycket stor betydelse för framtiden. Det långsiktiga arbetet är naturligtvis forskningen och metodutvecklingen, men det gäller också att titta på möjligheten att lagföra personer när det handlar om dopningsbrott.

Utbudet har ökat alldeles enormt, och vi har skäl att tro att det kan bli fler som börjar använda dopningspreparat om vi inte har en offensiv preventionsinsats som motvikt. Det har blivit en enormt lukrativ marknad, i stort sett lika lukrativ som narkotikamarknaden. Det gör att det är viktigt att lagstiftningsmässigt manifesteras allvarligheten i dessa brott,

Anf. 13 LARS LILJA (s):

Herr talman! Det är precis som Gunnar Andrén sade tidigare, att det här är ett större problem utanför idrotten än inom idrotten. Vi har ungefär 18 positiva fall inom idrottsrörelsen per år. Det är i princip inga elitidrottare, utan de som åker dit är de som går på Friskis & Svettis och tränar på gym. Det är flest personer där. Det är just därför vi har den här debatten med folkhälsoministern och inte med idrottsministern.

260 miljoner per år är avsevärda resurser, det är sant. Det skulle vara intressant att så småningom få en redovisning av vart de här pengarna har gått, hur mycket som har gått till just dopningsområdet och hur mycket som har gått till alkohol-, narkotika- och tobaksområdet samt vilket intresse det finns i forskarvärlden för att jobba med dessa frågor. Jag inser att vi inte kan få det nu, utan det måste vi studera så småningom, och det ska bli spännande att se vart det leder någonstans.

I det här fallet hade det kanske varit bra om man hade specialdestinerat ett antal miljoner för just dopningsforskning så att den hade kunnat gå framåt på ett sätt som vi alla egentligen önskar.

Jag delar Hans Wallmarks uppfattning om näthandeln. Det är på det sättet de flesta dopningspreparaten kommer in i landet. Det är ett bekymmer att vi har en dopningslagstiftning i Sverige och i några andra länder som kriminaliserar innehavet och bruket men att man inte har det i andra länder. Det är lagligt i vissa länder och olagligt i andra. Ska vi klara det här är det önskvärt att vi på sikt får en harmoniserad EU-lagstiftning på det här området. Samtidigt vet vi att det finns en del EU-länder som så att säga är ursprungsländer till en del av den här handeln.

Vi kan konstatera att det ofta förekommer ett blandmissbruk, och det gäller även de personer som tar in de här preparaten. Man smugglar in narkotika och dopningspreparat. Man kan vara ganska lugn när man plockar in dopningspreparat därför att straffvärdet är så lågt. Man får knappast något plus på straffet om man samtidigt har tagit in anabola steroider, tillväxthormoner eller vad man nu vill ha. Jag är mycket positiv till att man ska se över lagstiftningen så att vi kan höja straffvärdet. Det ska kosta mer att smuggla in dessa preparat.

Jag var också på hearingen som anordnades. Jag tycker att det var bra att så många ministrar var där. Det var ett bra upplägg med korta och faktafyllda inlägg från deltagarna. Det som jag, som nu har jobbat med de här frågorna i sex sju år, kunde konstatera var: Intet nytt under solen. Det var väl det som gjorde mig lite besviken. Som jag sade tidigare visste jag egentligen redan allt som sades där.

Det som var det positiva och nya var att Folkhälsoinstitutet, som nu på allvar har tagit tag i den här frågan, har insett vidden av problemet och talar om upp till 50 000 missbrukare i landet. Det är klart att detta ger ett lite annat perspektiv på frågan jämfört med 16–17 fällda elitidrottsutövare per år.

Jag hoppas att vi kommer lite längre i den här frågan, men som jag sade tidigare känns det som att vi inte har kommit så mycket längre. Vi har fått bekräftat det som vi sade för tre fyra år sedan. Jag hoppas att vi kan ta några snabba steg de närmaste åren i kampen mot dopning.

Svar på
interpellationer

Anf. 14 HANS WALLMARK (m):

Herr talman! Lars Lilja tog i sitt förra inlägg upp just detta med nät-handel. Jag tror att det är ett väldigt viktigt område. Just för att det kan vara lagligt i ett land och olagligt i ett annat, exempelvis Sverige, behövs det en europeisk och i vissa fall internationell samordning. Det som också är ett problem är att det gör toleranströskeln lägre även för annat, det vill säga att får man in dopningspreparat som kan vara lagligt i ett land eller falska mediciner som ingen bryr sig om att jaga, är det lättare att också acceptera narkotika och andra produkter på väg in i landet.

Det andra problemet är att vi möter en hydra som ägnar sig åt olika former av brottslighet som dopningspreparat, falska mediciner, narkotika, vapen och människohandel. Vapnet mot detta är att hitta en avvägning mellan vinster, straff och möjligheten att bli upptäckt. Det är därför man måste använda sig av alla de här områdena.

Därför tycker jag att det är bra, precis som Lars Lilja har påpekat och som Maria Larsson skriver i sitt svar, att när det gäller lagstiftningen som rör dopningsmedel konstaterar utredaren att den är väl fungerande, men att straffskalan för dopningsbrott, inklusive smuggling, bör skärpas så att den kommer mer i nivå med straffskalan för narkotikabrott.

Herr talman! Om regeringen skulle lägga ett sådant förslag på riksdagens bord kan regeringen i alla fall räkna med en röst, min. Herr talman! Två röster. Lars Lilja är också beredd att stödja förslaget.

Anf. 15 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Jag tackar för detta tillkännagivande. Det är bra att kunna räkna in dessa två.

Vi avser naturligtvis att kunna lägga fram en proposition här under våren utifrån Narkotikautredningen. Vi håller på att bereda den just nu. Jag hoppas att vi ska komma väl fram, även om det inte är alldeles lätt eftersom den berör många områden.

Inte minst viktiga är de krafttag som tas via utredningens förslag om att kunna vara aktivare kontra de droger som lanseras via nätet, där ständigt nya preparat ser dagens ljus. Det skulle betyda mycket för lagstiftarens möjlighet att vara lika offensiv och kreativ som de som utbjuder varor på den nya marknad som har blivit en stor utmaning för oss i det drogförebyggande arbetet.

Jag vill också säga några ord om det europeiska samarbetet. Det är av stor vikt. Ni känner säkert till att vi har haft en ganska tuff linje i det internationella arbetet på drogområdet. Vi möter en allt större förståelse på alkoholområdet. Där finns det en så stor samstämmighet bland Europas länder i dag som inte har funnits om vi går bara fem år tillbaka i tiden. Däremot när det gäller både narkotika- och dopningsfrågor finns inte den samsyn som vi skulle önska från svensk sida. Här krävs det ett uthålligt och kontinuerligt arbete och diskussioner för att övertyga våra vänner i Europa om att vi behöver ta gemensamma tag, därför att utmaningarna är internationella i dag med den tillgång till näthandel som finns.

Vi har strävat efter att bygga en robust struktur för det lokala och regionala arbetet med länssamordnare som kan supporta de kommunala folkhälsoarbetarna, samordnarna, så att de kan ha en bra kontakt med gymmen och skolorna och göra det vardagsnära preventionsarbetet. Jag

tror inte riktigt på modellen att separera ut dopningen, utan jag tror att den behöver ingå i en helhet av drogpreventionstänkande.

Inget nytt under solen, sade Lars Lilja angående hearingen. Nej, kunskapsmässigt var det tyvärr alltför lite nytt. Jag skulle också önskat att vi hade befunnit oss i ett annat kunskapsläge. Trots allt måste vi använda den kunskap vi har och försöka utveckla metoder utifrån den kunskapen och stegvis ta oss framåt. Jag menar att det finns några saker som vi nu har satt på kartan som kommer att ha en avgörande betydelse. Den utredning som Lena Adelson Liljeroth har tillsatt kommer att ha betydelse för både information och kunskapsspridning och kanske också för möjligheten att utveckla dopningstest i gymmiljö. Låt oss se vad den kan innebära. Det är en utredning som inte jobbar under en alldeles obegränsad tid, utan vi kommer snart att ha förslag på bordet.

Jag hoppas att Narkotikautredningens förslag ska kunna presenteras här i kammaren innan riksdagen avslutar sitt arbete i vår. Det tror jag kommer att ha stor betydelse när det gäller narkotika och förhoppningsvis också dopning.

Jag tycker att tullens och polisens insatser har blivit mycket bättre och tydligare. De har fått upp frågan på dagordningen. Det stora beslag som gjordes i november var en manifestation som säkert skickade signaler ut till dem som verkar inom den här lukrativa branschen. Den typen av signalsystem brukar fungera. Det gäller naturligtvis för tull och polis att hålla i det här arbetet och fortsätta att vara så aktiva och offensiva som man har visat att man kan vara.

Anf. 16 LARS LILJA (s):

Herr talman! Jag vill börja med att säga att jag tycker att det är bra att utredningen har tillsatts. Det är något som vi har väntat på ganska länge, kanske inte i första hand utifrån kampen mot dopning inom idrotten – den tycker jag att vi har bra koll på – utan framför allt när det gäller hur dopning utanför idrotten ska hanteras. Man kan tycka att det är ganska gott om tid till den 31 oktober, men vi som har hållit på med politik och utredningar vet att det är en ganska kort tid.

Det är en del ganska stor problem som utredningen har att hantera.

För det första handlar det om organisationen, som kanske ska hantera både dopningstester och dopningsverksamhet inom idrotten och förhoppningsvis också utanför idrotten. Det handlar mycket om juridik, och det vet vi har varit bekymret när det gäller dopningstester på gymmen.

För det andra handlar det om finansiering, för om man ska ha ett effektivt arbete mot dopning utanför gymmen handlar det nog inte om 4 500 tester på rena idrottare, utan det handlar om något helt annat, och vi vet att det inte är billigt.

Det handlar också om samarbete med andra myndigheter som polis, tull, åklagare och andra.

Det är alltså ett ganska gediget utredningsarbete. Jag må säga att jag skulle bli förvånad om man kan komma med ett färdigt och väl genomtänkt förslag så tidigt som den 31 oktober, även om jag hoppas det.

Som sagt hoppas jag att man kommer fram med goda idéer och förslag, men jag är rädd att man kommer att bli tvungen att utreda vissa saker ytterligare, för det är som sagt ganska många komplikationer förenade med det här. Men jag tycker att utredningen är bra och vet vilka

som kommer att jobba i den. Jag tror att det kan bli ett bra resultat, men jag är inte helt säker på att de hinner bli färdiga med alla problem till den 31 oktober.

Anf. 17 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Det är härligt att möta en politisk meddebattör som har förståelse för att en utredning kan ta tid. Det är inte alltid man möter att det kanske är för kort om tid för en utredning. Men låt oss se. Vi har varit angelägna om att få det här på plats så fort som möjligt, och det är anledningen till den ganska korta utredningstiden. Men det finns ju alltid möjlighet till förlängning om utredaren inte hinner bli färdig.

Det finns också erfarenheter från våra nordiska grannländer att ta till vara i utredningsarbetet. De kan måhända vara till hjälp för att komma lite fortare framåt.

Jag tackar alla som har deltagit i debatten. Det är spännande, och det finns en gemensam vilja att ta sig framåt i frågan. Regeringen har visat stor vilja på detta område både genom att avsätta stora resurser till drog-förebyggande arbete och genom att presentera förslag och resurser som kan ha stor betydelse i framtiden och som bygger på en robust struktur och ett etablerat samarbete mellan de nödvändiga parterna.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2009/10:175 om bilprovning i glesbygd

Anf. 18 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Peter Hultqvist har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att inte omregleringen av bilprovningen ska leda till högre pris eller färre servicestationer utanför tätorterna.

En konkurrensutsättning av en tidigare monopoliserad verksamhet innebär i sig en möjlighet till variation på såväl serviceutbud som pris. Transportstyrelsen kommer att utöva en övergripande tillsyn av besiktningens verksamhet så att den fungerar väl med avseende på bland annat prisutveckling och tillgänglighet. Jag kommer självklart att noga följa utvecklingen men känner tillförsikt för att vi kommer att få se en god spridning av besiktningens möjligheter i hela landet.

Anf. 19 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Varför ska något som fungerar väl förändras? Vad är det som driver fram en högst diskutabel och osäker förändring när den egentligen inte behövs? Varför denna klåfingrighet?

Bilprovningen i Sverige är en allmänt omvittnad effektiv och säker verksamhet. Hela 94 procent av kunderna i Bilprovningens enkät från den 31 augusti förra året har förklarat sig nöjda. Tycker ministern att Svensk Bilprovning fungerar dåligt?

Hög produktivitet, god pålitlighet och i jämförelse med andra länder god prisnivå är fakta och omdömen. Ett viktigt resultat är att en liten andel av trafikolyckorna i Sverige orsakas av fel på fordon.

När nu fordonsbesiktningen avregleras och AB Svensk Bilprovning ska säljas ut kan följande konstateras: I likhet med Finland där priserna tredubblats står vi inför rejäla prisökningar. Antalet stationer i glesbygd kommer att minska. Inte minst erfarenheterna från Finland visar detta.

Att få betala ett högre pris och därtill få åka längre för besiktning är resultatet för den som bor på landsbygden. Är det rimligt? På ytterligare ett område genomförs nu en förändring som försämrar den regionala balansen och servicen.

I stället för att gå denna negativa väg borde det ha varit rimligt att ge AB Svensk Bilprovning i uppdrag att se över tillgängligheten och servicen för att bli ännu bättre i hela landet. Nu väljer man att göra om andra länders misstag.

Varför är den ideologiska ambitionen att avreglera och privatisera viktigare än effekten av förändringen? Varför ska detta göras när det är uppenbart att landsbygden är förloraren? Om något visar detta att Centern och regeringen inte värnar landsbygden. Internationella koncerner som sysslar med bilprovning har blivit viktigare.

Att skapa försämrad samhällseffektivitet och högre kostnader för medborgarna känns orimligt. Trots varningsklockor och blinkande stoppljus har man drivit igenom detta.

Min fråga kvarstår. Vad tänker ministern göra för att förändringarna inom bilprovningen inte ska leda till högre pris och färre servicestationer utanför tätorterna?

Att ha övergripande tillsyn och följa utvecklingen räcker inte. Det är att ta detta för lättamt. Klockan går inte att vrida tillbaka. Finns det några konkreta åtgärder som ministern eller Transportstyrelsen kan vidta för att undvika högre pris eller färre servicestationer utanför tätorterna?

Anf. 20 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Låt mig vidga perspektivet i Peter Hultqvists fråga lite grann. Jag har full förståelse för att förändringar och i detta sammanhang en omreglering från monopol till mångfald är grund för oro och frågetecken. Många som är verksamma funderar över vad som kommer att ske. Här kan man dock hänvisa till ledningen för Svensk Bilprovning som ser det som en inspirerande utmaning och står på tå för att ytterligare utveckla sin verksamhet. Det är en bekräftelse som man ska ta med i detta.

Innan omregleringen träder i kraft genomför Transportstyrelsen en så kallad nulägesanalys där relevanta indikatorer för bland annat det som Peter Hultqvist efterfrågar, prisutveckling och tillgänglighet, identifieras och mäts. Därefter kommer halvårsvisa mätningar av samma indikatorer att genomföras för att se hur de har förändrats över tid. Mätningarna bygger på uppgifter som rapporteras in från de olika besiktningssystemen och troligen också på konsumentundersökningar. Därtill kommer man att arbeta med stickprovskontroller.

I en prisdiskussion fastnar Peter Hultqvist vid priset. Jag har aldrig hört service, serviceutbud och ändrad efterfrågan utifrån konsumenternas behov beroende på att det ser olika ut i olika delar av landet, alltså olika delar av konsumentperspektivet. Förändrar man serviceutbud, tillför eller avvecklar delar, förändras självklart priset. Den som önskar en annan typ av service är beredd att betala för det.

Låt oss titta på jämförelser och monopolets prisläge. Sverige är ett av endast sex länder i Europa som har monopol på bilbesiktning. När vi tittar på kostnadsligan ligger Sverige i mitten. Du hittar inga tydliga och enkla samband mellan statligt monopol och prisnivå där, Peter Hultqvist. Det hör till om man vill nyansera debatten eller konfliktdiskussionen om bilbesiktningen och dess service runt om i landet.

Anf. 21 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! När jag hör ministern känner jag inget hopp om annat än sämre service och högre priser för människor som bor i gles- och landsbygd. Man tar bort pristaket för besiktning. De företag och koncerner som ger sig in i detta måste naturligtvis ha ut sin vinst; det är själva drivkraften i detta. De kommer att höja priserna när pristaket försvinner.

Jag tror inte att privata intressenter kommer att stå i kö för att ägna sig åt bilprovning på mindre orter eller i glesbygd. Om ministern har en annan uppfattning får hon gärna redovisa den.

Halvårsvisa mätningar, konsumentundersökningar och stickprovskontroller är inte instrument för att styra upp detta. Jag återkommer till frågan: Finns det några instrument från regeringens eller Transportstyrelsens sida eller från annat håll som kan förhindra den befarade utveckling som jag har redogjort för?

Jag sade att Sverige ligger på en god prisnivå. Det är möjligt att det är i mitten på tabellen för Europa. Men i Regeringskansliets egen departementsskrivelse säger man angående utvecklingen av den finska marknaden att det är höga inträdesbarriärer, få aktörer, begränsad priskonkurrens, medelhög tillgänglighet och god lönsamhet för aktörerna – det vill säga en ganska dåligt fungerande marknad. Detta har lett till lägre effektivitet. I tätorterna har det här möjligtvis varit positivt. Men i gles- och landsbygd har det inte varit det.

Då kan man fråga sig: Varför skulle det bli annorlunda i Sverige än i Finland? Vad är det som talar för det?

Jag skulle vilja sätta in det här i ett lite bredare perspektiv. Svensk Kassaservice, Skatteverket, polisen, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen – den ena myndigheten efter den andra centraliseras. Nu kommer också bilprovningen. Det blir på något vis en små stegens tyran som utarmar och försämrar servicen i många delar av landet.

Det här är naturligtvis inte bra. Det är till och med så att man från trafikskottets borgerliga majoritet är medveten om risken med åtgärden. Man skriver att stor vikt ska läggas vid att god tillgänglighet ska råda i hela landet när det gäller uppföljningen. Det är väl i parallellitet med det ministern säger. Man är medveten om riskerna, men tar ändå steget och river upp en väl fungerande, effektiv och prismässigt bra verksamhet. Man gör det här även om varningssignalerna är så tydliga, även om erfarenheterna är negativa från andra länder. Det är så det blir när kartan är viktigare än verkligheten.

Jag tror att uppföljningsinstrumenten inte är tillräckliga. Jag känner inte rätt trygghet i den typen av besked. Det är naturligtvis så att det är en god ambition att följa upp. Men har ministern någon uppfattning om vilka åtgärder man kan vidta, vilka instrument man kan använda, så att vi inte står där med högre priser och sämre tillgänglighet i gles- och landsbygd?

Ordföranden för Motorbranschens Riksförbund har skrivit: "En avreglering brukar syfta till att skapa hög konkurrens och tillgänglighet. När fordonsbesiktningen avregleras är det risk för motsatsen." Det är hans konstaterande, och det är många som har gjort ungefär samma analys.

Varför kan inte ministern komma med något konkretare än formuleringen om att "följa utvecklingen"? Att man följer utvecklingen är ingen garanti för att det inte blir högre priser och färre serviceställen i glesbygden.

Anf. 22 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! I grunden skiljer sig naturligtvis Peter Hultqvists och min syn på människor och företagande samt entreprenörers och driftiga företagares vilja att skapa utveckling och hitta nya modeller och lösningar som är anpassade till konsumenten. Jag vet att vi har helt olika syn på detta. Jag är naturligtvis ingen företrädare för monopolsituationer i sig, förutom något undantag kanske. Det är klart att jag har stark tilltro till den skaparkraft som kreativa människor har för att utveckla och driva företag.

Jag återgår till tillsynsverksamheten och hur den ska vara utformad. Det ligger naturligtvis i det svar som jag gav. Man ska bedöma nulägesituationen vad gäller prisutveckling och olika indikatorer som är relevanta för att kunna följa hur utvecklingen sker. Det sker mätningar, stickprovskontroller, halvårsvis. Då ligger det naturligtvis i sakens riktning att Transportstyrelsens uppgift att genomföra detta ska relatera till att det också är de som har redskapet att föreslå åtgärder. Det ligger i tillsynsmyndighetens ansvar.

Låt oss ta oss tillbaka till Finland, som mycket riktigt fick en helt annan prisutveckling. Men det man glömmer bort när man hittar ett grannland är att beskriva det på rätt sätt. Det finns många orsaker till fördyringarna i Finland. Den viktigaste är antagligen att bilbesiktningen momsbelades med 22 procent precis i samma skede som verksamheten avreglerades. Dessutom infördes nya moment, som stötdämpartester, vilka också naturligtvis är en del av det samlade uppdraget, som är en del av prisunderlaget.

Det som Peter Hultqvist också glömmer bort att redovisa är att tillgängligheten ökade mycket kraftigt i Finland. Antalet stationer har ökat från 78 till 256 enligt de McKinseyrapporter som vi har fått.

Det här har inte gått snabbt. Vi har studerat, följt och värderat detta innan vi tagit ett moget beslut för omregleringen.

Man kan också konstatera att den utökade tillgängligheten är ganska jämnt fördelad över hela landet. Såväl öppettider som drive-in-möjligheter har utvecklats, och man har därmed förbättrat tillgängligheten och serviceutbudet för att nå konsumenter på det sätt som konsumenten tycker kan vara smidigt.

Anf. 23 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Priset har gått upp från 17 euro till 46 euro i Finland. Det är nästan en tredubbling av priset. Momsen är 22 procent. Den förklarar bara en del av prisökningen.

Erfarenheten från Finland är att man har fler stationer i storstäder, tätorter och medelstora städer. Men gles- och landsbygd har alltså fått problem i det här sammanhanget.

Jag vill också konstatera att i regeringens egen analys av det här markerar man få aktörer. Det är stora koncerner som har gått in på den här marknaden och är dominerande. Det är begränsad priskonkurrens och medelhög tillgänglighet. Sedan noterar man god lönsamhet för aktörerna, om det nu var det viktiga i sammanhanget. Jag ser det mer utifrån konsumentnyttan.

Sedan kan man väl ändå kosta på sig att konstatera att 94 procent av kunderna i augusti förra året uttalade att de är nöjda med verksamheten. God effektivitet, god tillgänglighet och god samhällsnytta är det som kännetecknat Svensk Bilprovning. Tycker ministern att den här verksamheten i dag fungerar dåligt?

Beskedet från ministern i dag handlar alltså om uppföljning och analys och att man i så fall från Transportstyrelsen ska föreslå eventuella åtgärder.

Är ni beredda att återinföra pristak? Har ni möjligheten att beordra exempelvis den stora finska koncernen, som nu kanske är på väg in på den svenska bilprovningmarknaden, att fixa stationer i olika glesbygdssamhällen och mindre tätorter? Det är två intressanta frågor som man kanske skulle svara på för att ge besked inför framtiden.

Anf. 24 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! I sakens riktning är det naturligtvis så att Peter Hultqvist alltid ska upprepa frågorna fast han har fått svar på dem. Jag har redogjort mycket tydligt för tillsynsverksamheten och Transportstyrelsens ansvar i detta sammanhang.

Vi ska backa tillbaka till mitt första svar. Där talar jag mycket tydligt om Swedac, som i sin tur kommer att utöva en annan del av tillsynen. Alla de ackrediterade besiktningsorgan som man kommer att besluta om följer till exempel det geografiska villkoret, det vill säga att alla besiktningsformer ska erbjudas inom det län som man har åtagit sig att verka inom.

Vi kommer naturligtvis inte att vara överens om det här, Peter Hultqvist, eftersom jag i grunden tror på en mycket tydlig och stark skaparkraft och vilja att utveckla verksamheter i alla delar av landet. Men vid en avreglering av något som har varit ett monopol eller monopolliknande är det klart att det alltid inledningsvis kommer att vara ett fåtal aktörer som hinner med eller som står i startgroparna. Det är ganska naturligt att sådana som har erfarenhet och ligger i nära anslutning till uppdraget också är de som kommer att visa sitt intresse.

Jag ser fram emot att följa det här, vilket vi gör i alla verksamheter som vi på ett eller annat sätt omreglerar eller avreglerar, för detta är naturligtvis stora förändringar som man ska ha respekt för, och det kommer jag i allra högsta grad att ha.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2009/10:61
22 januari

Svar på
interpellationer

6 § Svar på interpellation 2009/10:135 om kilometerskatt för tunga lastbilar

Anf. 25 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Karin Svensson Smith har frågat mig om jag avser att föreslå skattemässiga åtgärder som svarar upp mot statsministerns påstående att klimatfrågan är en ödesfråga för Sverige och för världen, om jag avser att agera utifrån statsministerns påstående att miljöskatter och andra ekonomiska styrmedel har en central roll i klimatarbetet, om jag kan hänvisa till något underlag som visar att ecodriving för lastbilschaufförer är lika effektivt som, eller mer effektivt än, kilometerskatt för tunga lastbilar, och vilket underlag jag har för att inte införa kilometerskatt för tunga lastbilar.

Inledningsvis vill jag slå fast att jag delar statsministerns syn vad gäller klimatfrågan och att miljöskatter och andra ekonomiska styrmedel har en central roll i klimatarbetet.

Den 9 december 2009 antog riksdagen regeringens förslag om skattemässiga åtgärder som bland annat medför minskade utsläpp av växthusgaser. För att minskningar av koldioxidutsläppen ska nås på ett kostnadseffektivt sätt är det i ett första skede angeläget att begränsa de nedsättningar från den generella koldioxidskattenivån som finns i dag. Den generella koldioxidskattenivån bör framöver anpassas i den omfattning och takt som tillsammans med övriga förändringar av ekonomiska styrmedel bidrar till att nå de uppsatta klimatmålen.

Vi höjer även dieselskatten för att stimulera till minskad förbrukning och därmed lägre koldioxidutsläpp. Höjd skatt på diesel stimulerar även till sparsam körning på ett varaktigt och kostnadseffektivt sätt. Ett kilometerskattesystem är dyrt att administrera såväl för företagen som för Skatteverket, eftersom det kräver utrustning för att registrera var och när ett fordon kör.

Regeringen ansåg i 2009 års klimatproposition att det inte fanns tillräcklig grund för att införa en kilometerskatt eftersom samhällsvinsten inte påtagligt översteg administrationskostnaderna. Jag anser att detta fortfarande gäller. Styrningen mot minskade utsläpp av koldioxid är därför tills vidare mer effektiv inom ramen för drivmedelsbeskattningen än genom ett kilometerskatteuttag.

Anf. 26 KARIN SVENSSON SMITH (mp):

Herr talman! Jag tackar finansministern för svaret. Det tycks som att vi är överens om flera saker. Det gäller för det första det som stod i den första regeringsdeklarationen om att klimathotet är vår generations största utmaning.

Vi är för det andra överens om att ekonomiska styrmedel är det i särklass mest effektiva om man ska nå målen.

Vi tycks för det tredje också vara överens om att nedsättningar eller andra subventioner är ineffektiva och att man ska ha en rationell ekonomisk syn på hur man stöder målen. Det är bättre att beskatta det som är dåligt än att beskatta någonting annat om både statsfinanser och klimat ska fungera på ett bra sätt. Det vi inte tycks vara överens om är huruvida kilometerskatter är ett bra styrmedel eller inte.

En enig klimatberedning med samtliga partier var överens om att detta var en förutsättning för att man skulle kunna klimatanpassa den sektor som ligger längst ifrån klimatmålen, det vill säga transportsektorn. Den var överens om att man behöver en kilometerskatt.

Om man ser tillbaka på hur godstransporterna utvecklats har trots ecodriving och alla andra insatser lastbilstrafiken hela tiden ökat så mycket att det har förtagit den goda effekt som har funnits på personbilsidan.

Om man ser på Sveriges samlade redovisning inför klimatmötet i Köpenhamn är transportsektorn den mest problematiska. Det är där som man inte har lyckats bryta trenden med ökande växthusgaser.

Ingen i dag installerar en ny oljepanna. Även om takten kunde vara bättre är situationen på väg åt rätt håll inom bostadssektorn, inom fjärrvärmens och inom industrin. Det är transporterna som sticker ut. Ökningen av lastbilstrafiken är problemet.

Jag har sysslat ganska intensivt med detta. Det finns väldigt många kloka projekt för omlastningar där man kombinerar effektiva järnvägs-transporter och sjötransporter med vägtransporter så att varje transportslag utnyttjas för vad det är bäst på.

Jag har studerat över hundra sådana projekt. Inget av dem överlevde efter projekttidens slut. Det var inte för att de inte var effektiva utan för att det hittills nästan alltid är billigare att köra lastbil hela vägen än att lasta om till kombinationer med järnväg och sjöfart.

Det spelar ingen roll vilka investeringar vi gör i övrigt. Så länge man har en underprissättning av vägen klarar man inte av att nå målen.

Anledningen till att de medel som finansministern anför här inte kommer att fungera så bra är att en generell höjning av dieselskatten alltid måste ta hänsyn till jord- och skogsbruk, arbetsmaskiner och andra verksamheter som använder dieselolja.

Ska man ta hänsyn till dessa näringar kommer man inte att kunna höja dieselskatten för lastbilar till den nivå som behövs för att få avsedd effekt. Det konstaterade Vägtrafikbeskattningsutredningen och dessförinnan även Kommunikationskommittén som gjorde ett särskilt betänkande om detta.

Av vilken anledning ska vi inte följa det som Schweiz, Tjeckien, Tyskland, Österrike och flera andra länder har gjort eller planerar att göra och införa en särskild kilometeravgift för lastbilar?

Anf. 27 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Det är glädjande att vi kan vara överens om vissa saker i Sveriges riksdag. Jag ska villigt säga att den största besvikelsen som har jag upplevt under min tid som statsråd är förloppet vid Köpenhamnsmötet i samband med de internationella klimatförhandlingarna. Det är en stor besvikelse och en sorg för ett land som Sverige och EU som helhet att man inte lyckades nå en internationellt bindande överenskommelse om att minska klimatutsläppen.

Sverige har enligt min uppfattning en väldigt klok och väl avvägd klimatpolitik. Vi har en CO₂-skatt. Vi var bland de första som införde den. Den är relativt hög. Det är det absolut effektivaste styrmedlet. Vi har flexibla mekanismer som till mycket låga kostnader ger oss effektiva åtgärder utanför Sverige. Vi har handelsystemet i Europa som också är väldigt effektivt.

Vi har gröna certifikat. Det är ett system som jag ofta i diskussionerna hos mina kolleger i Europa möter stort intresse för som en väldigt flexibel och effektiv modell. Vi har också en energiproduktion som tack vare kärnkraft, vattenkraft och vindkraft är relativt effektiv när det gäller CO₂-utsläpp.

Varför ska vi inte arbeta med de styrmedel vi har utan i stället införa en kilometerskatt? Skälet till att vi inte bör göra det är det som framgår av den specialstudie av den samhällsekonomiska effektiviteten i Klimatberedningens förslag som genomfördes av Konjunkturinstitutet.

För samma kostnad i bnp-termer får man en elva gånger större effekt om man i stället jobbar med koldioxidskatterna. Väljer man i stället att till exempel jobba med flexibla mekanismer är effekten någonstans mellan 30 och 40 gånger större för samma bnp-kostnad för Sverige.

Koldioxidskatten är effektivare därför att den går direkt på utsläppen. Det är en genomgående slutsats att man alltid ska försöka åtgärda problemet så nära källan som möjligt. Man konstaterar, och det har även andra gjort, att detta är en åtgärd där administrationskostnaderna i princip uppgår till lika stora belopp som vinsten av åtgärden.

Det allra mest grundläggande skälet till att vi inte bör införa en kilometerskatt, som också har relativt stora kostnader i bnp-termer, är det som återspeglas av att det har elva gånger större effekt om vi hanterar CO₂-skatter eller 30–40 gånger så stor effekt om vi väljer att jobba med flexibla mekanismer.

Tror vi att klimatfrågan är viktig bör vi få så stora klimatutsläppsminskningar per insatt krona som möjligt. Har man en åtgärd som är oerhört ineffektiv bör man undvika att använda den och i stället använda mer effektiva medel.

För mig som bor i glesbygden och har många vänner i skogsindustrin som jobbar i skogen är det ett bekymmer att det slår mot skogsnäringen. Det är ett uppenbart bekymmer som man inte kan komma ifrån. Det är ofta i regioner och bygder där annan industri inte är speciellt omfattande.

För vanliga människor som ska kunna leva och bo på landsbygden är skogen och skogsarbetet en nyckelresurs. Det gör att det till detta finns särskilda skäl att vara bekvämlig. Det är en ineffektiv åtgärd vars kostnader tenderar att drabba människor som ändå lever under rätt tuffa förhållanden.

Anf. 28 KARIN SVENSSON SMITH (mp):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Jag vet inte om det är riktigt lämpligt att argumentera mot en miljöpartist och säga att CO₂-skatter är effektiva. Jag tror inte att finansministern kan vara besviken med våra förslag till nivån på koldioxidskatt. Jag tror att vi kanske mer än andra partier i den här riksdagen har verkat för det absolut effektivaste styrmedlet.

Men precis som finansministern anförde måste man ta viss hänsyn till enskilda människors och andras förutsättningar att anpassa sig till de höjda skattenivåerna. Det gör att koldioxidskatten har en begränsning såtillvida att människor som bor i tätort har lättare att ställa om sina resor. Människor i glesbygd har inte samma alternativ i form av kollektivtrafik för att ta sig till och från olika ställen. Vi kommer aldrig heller att kunna försörja persontransporterna till hundra procent med kollektivtrafik.

Det innebär att koldioxidskattehöjningen måste kompletteras med andra åtgärder. För övrigt införde ni inte detta i er budget förrän senare – inte riktigt i paritet med de klimatmål vi behöver nå för att ta vårt ansvar i klimatpolitiken i världen.

De uppgifter som finansministern har om kilometerskatten är något föråldrade. Det som fanns på bordet tidigare var att det var dyrt och ineffektivt rent administrativt. Men sedan oktober i fjol finns en EU-överenskommelse om gemensamma betaltjänster. Det är ett direktiv som kommer att gälla för den tunga trafiken från slutet av 2012 och för personbilar från 2014. Det sänker kostnaderna högst väsentligt och gör avgiftsuttaget mycket enklare.

Det går ut på att man kan differentiera mellan olika regioner och mellan olika vägtyper. Man kan differentiera efter hur många axlar lastbilarna har och efter vilket bränsle de kör på. Det är ett oerhört smidigt system som gör att vi som bor i de delar av Sverige där det finns gott om alternativ till långa lastbilstransporter kan ha en högre avgift för våra lastbilar. I norra Sverige, där alternativen till väg särskilt för skogsindustrin är mer begränsade, kan man i stället ha en lägre nivå. Man får alltså ett ekonomiskt styrmedel som direkt kan användas för att nå precis de mål vi vill.

Denna kostnad ligger enligt de bedömningar som redovisades nu vid Transportforum i Linköping på någonstans mellan 200 och 300 miljoner per år totalt sett. Det är en bråkdel av de intäkter som förväntas enligt de nivåer som det resonades om i Klimatberedningen. Dessutom handlar det för den enskilde om en dosa för ca 1 000 kronor per lastbil. Det är alltså en mycket liten kostnad för att få in en stor intäkt till statskassan som väsentligt kan påverka godstransporterna så att man hittar de bästa kombinationerna av väg, järnväg och sjöfart.

Jag skulle vilja rekommendera finansministern att sätta sig in i detta nya EU-direktiv som beskriver hur de gemensamma betaltjänsterna ska fungera. Det är en poäng att lastbilar inte bara ska köra i ett land. De ska även kunna köra över gränserna, och då måste vi ha samma system för avgiftsuttaget.

Den praktiska situationen är sådan att lastbilarna konkurrerar med järnväg och sjöfart. Lastbilarna tar hela tiden marknadsandelar på de andras bekostnad. Det kan inte vara något annat än negativt ur klimatsynpunkt. Det är också sårbart, för oavsett vilka skatter vi lägger på

bränslet kan man inte räkna med att det blir mycket billigare framöver. Det är också mycket mindre sårbart för företagen att ha transportsystem som inte är lika beroende av fossila bränslen som dagens lastbilstrafik.

Prot. 2009/10:61
22 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 29 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Det är glädjande att vi är överens om klimatfrågans vikt. Jag vill påpeka att CO₂-skatten en gång i tiden infördes av Bildregeringen. Den är ett effektivt instrument – det effektivaste vi har vid sidan av handelssystemet. Men även det är dyrt. Jämfört med flexibla mekanismer är kostnaden kanske två tre gånger större.

Miljöpartiet föreslår väsentligt större skatthöjningar. Om jag minns budgeten rätt är det 16 miljarder på CO₂-sidan och sedan ytterligare 6 på kilometerskatten. Om man belastar transportsektorn och hushållen med 22 miljarder i skatthöjningar kommer det att slå mot människors privata ekonomi. Det kommer att slå hårdast mot dem som inte har några alternativ för transporter, det vill säga människor i glesbygden med långa resor till arbete och tjänster. En så stor skatthöjning som 22 miljarder är ingen obetydlig sak. Det är något som man tydligt bör redovisa för väljarna om man söker regeringsmakten.

Jag tror att Miljöpartiet i grund och botten kommer att kunna driva igenom den hållningen. När partiledare förhandlar måste partier i slutändan vinna de frågor som de måste vinna. För Miljöpartiet skulle det vara ett utomordentligt stort svek och undergräva hela legitimiteten för partiet om man före valet säger att man ska höja CO₂-skatterna kraftigt och sedan inte kan driva igenom det. En dramatisk höjning av bensinpriserna och kostnaden för transporter måste bli ett resultat av en rödgrön förhandling.

Jag delar inte bedömningen att vi i EU har en rörelse mot kilometerskatt. Det finns inte något EU-land som har infört kilometerskatt i hela sitt vägnät. Det finns flera länder som har modeller som mer påminner om vägtullar än om kilometerskatt. I praktiken beskattar man alltså i ett antal länder trafik som går igenom landet på det sätt som man gjorde under medeltiden med stadstullarna. Det är varken ett effektivt skattesystem eller en effektiv miljöpolitik.

I grunden är det så att om man lägger skatten på källan – på exakt det man vill minska – får man större effekt. Det är därför en CO₂-skatt alltid är effektivare än en kilometerskatt. Man kan aldrig komma ifrån det.

Det kommer också alltid att vara mycket effektivare och ge större effekter om vi är beredda att använda flexibla mekanismer utanför Sverige i länder där det finns fler lågt hängande frukter i klimatpolitiken.

Det spelar ingen roll hur beräkningarna görs om för en kilometerskatt. I grunden kan inte en korrekt beräkning visa att detta är ett effektivt medel att använda. Det kommer aldrig att vara effektivare än flexibla mekanismer eller en CO₂-skatt.

Jag tror att vi i grunden ska arbeta med de modeller vi har: gröna certifikat, handelssystemet och effektiv energiproduktion med kärnkraft, vindkraft och vattenkraft. Naturligtvis får vi justera CO₂-skatterna löpande framåt; det tycker jag är rimligt. Det är en av de skatthöjningar som jag tror i grund och botten gradvis bör göras. Det ska absolut inte vara på den 20-miljardersnivå som Miljöpartiet föreslår. Men jag tror att

det är rimligt att löpande genomföra gradvisa justeringar av skatter på alkohol, tobak och CO₂.

Anf. 30 KARIN SVENSSON SMITH (mp):

Herr talman! Jag tackar för det svaret. Jag vill än en gång hävda att det finns en bristande logik här. Först för finansministern ett principiellt resonemang om att det är effektivt med koldioxidavgift. Den synen delar vi. Jag tror som sagt inte att vi någonsin har motsatt oss en sådan uppgift. Vi får nog räknas som proaktiva i sammanhanget.

Sedan för ministern ett resonemang om varför man ändå inte kan genomföra det. Det är rätt stor skillnad på regeringens nivå och när avgifterna ska genomföras jämfört med Miljöpartiets nivå. Jag tycker inte att det finns någon konsekvens i detta.

Det faktum att utsläppen från trafiken ökar visar att det vi har nu inte är tillräckligt. Det som behövs är en kombination av koldioxidskattehöjning och extra avgifter där anpassningsmöjligheterna är större. När det gäller lastbilstrafiken i Skåne går ungefär 80 procent av lastbilarna rakt igenom. Det är transittrafik. Det finns ingen anledning att inte utnyttja järnvägsnätet på nätterna. Faktum är också att vi har en lång kust och 52 hamnar. Det gäller att kombinera transporterna på ett klokt sätt.

Jag misstänker att detta snarare handlar om att finansministern inte är intresserad av att investera i järnväg. Han höjer hellre banavgifterna för att justera trängseln på spåren. Han lägger pengarna på att bygga ineffektiva och klimatdåliga vägar och undanhåller de järnvägsinvesteringar som behövs för att Sverige ska få ett rationellt och klimatsmart system för att transportera såväl människor som gods.

Jag är besviken, för jag har annars uppfattat att det finns en rationalitet i finansministerns sätt att argumentera för varför man inte har en bra bas i form av koldioxidavgifter och sedan extra skatter där anpassningsmöjligheterna är större.

Schweiz har bestämt sig för att halvera lastbilstrafiken, kanske inte framför allt för att nå klimatmålen – vilket man kanske också gör – utan för att hitta ett effektivt sätt och inte lägga ut pengar i onödan på att bygga vägar. Det är ett dåligt sätt att vidga systemet för det som alla vet måste minska i stället för att lägga pengarna på järnvägarna som man gör i Schweiz och som Miljöpartiet vill göra i Sverige.

Anf. 31 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Jag har stor respekt för Karin Svensson Smiths argumentation. Vi har inte i grunden någon olika syn på att järnväg är ett viktigt transportslag och att det kan behöva göras investeringar i järnväg. Sedan ska det vägas mot andra alternativ. Det är inte ett effektivt klimatinstrument, men det kan vara ett effektivt alternativ till vägtransporter i andra avseenden.

Grundskälet till att jag har bekymmer med kilometerskatten är som sagt att när Konjunkturinstitutet räknar på detta landar de i att för samma bnp-kostnad får man en elva gånger större effekt av att i stället justera CO₂-skatten.

Jag har inte de exakta världsmarknadspriserna på flexibla mekanismer i huvudet, och därför tar jag ett brett intervall. Det borde ge någonstans mellan 30 och 40 gånger så stora effekter om man i stället jobbade

med den typen av åtgärder. Det säger mig att det är det vi i första hand ska göra.

Sedan tror jag att det klokt att vi har en klimatpolitik med många olika instrument. Jag tror att kombinationen av gröna certifikat och en kärnkrafts-, vindkrafts- och vattenkraftsbaserad energiproduktion, handelssystem och vad det kan vara i övrigt är bra komplement till CO₂-skatten.

Miljöpartiet vill höja CO₂-skatten. Det tror jag att vi alla har förstått. Det är 22 miljarder i skattehöjningar som ska tas ut, 16 på hushållen och 6 på tunga transporter.

Jag har dock svårt att bortse ifrån att skogsindustri är jobb i glesbygd. Det är ofta tunga och slitsamma jobb med en relativt begränsad ersättning. Det är alldeles uppenbart att om vi lägger en tung belastning – och KI konstaterar att det är en relativt stor kostnad i termer av effekter på ekonomin att gå den här vägen – kommer det att kosta för dessa människor. Det är de som till slut får bära detta. Det blir färre jobb i glesbygden, och förmodligen får de bära en del av kostnaden som rullas över på dem. Då landar vi i sämre arbetsvillkor och minskad ekonomisk ersättning. Jag tycker inte att det är rimligt att man låter en grupp i samhället bära oproportionerliga kostnader för vår klimatpolitik.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2009/10:150 om ökning av försörjningsstöden

Anf. 32 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Monica Green har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att komma till rätta med det ökade beroendet av försörjningsstöd.

Regeringens mest prioriterade fråga är att minska utanförskapet och att öka sysselsättningen. Beroendet av försörjningsstöd går i takt med utvecklingen på arbetsmarknaden. När den internationella finanskrisen hösten 2008 även drabbade vårt land, med en djup lågkonjunktur och ökad arbetslöshet i sina fotspår, medförde detta ett ökat bidragsberoende. Den negativa utvecklingen för försörjningsstödet följer alltså det normala konjunkturella mönstret vid nedgångar på arbetsmarknaden.

Regeringens linje är att beroendet av försörjningsstöd och andra former av utanförskap bör minskas genom att individens möjligheter till reguljär sysselsättning och egen försörjning stärks. För att mildra effekterna av krisen bedriver därför regeringen en mycket aktiv politik. De åtgärder som är både strukturellt och konjunkturellt motiverade har vidtagits för att överbrygga den allvarliga situationen på arbetsmarknaden. Av en sammanställning som OECD gjorde i juni 2009 av olika länders stimulanspaket och storleken på automatiska stabilisatorer framgår att Sverige har de största finanspolitiska stimulanserna bland de av OECD redovisade länderna för 2009 och 2010.

Att bromsa en neddragning av offentligt finansierade jobb är en av de mest kostnadseffektiva åtgärderna för att dämpa fallet i sysselsättningen i en djup lågkonjunktur. Under 2009 och 2010 kommer därför kommuner

Prot. 2009/10:61
22 januari

Svar på
interpellationer

och landsting att tillföras ytterligare 17 miljarder kronor utöver vad som tidigare beslutats. Sammantaget har regeringen vidtagit kraftfulla åtgärder för att få fler i arbete och därigenom minska behovet av försörjningsstöd.

Anf. 33 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Tack för svaret, Anders Borg! Man blir lite förvånad över svaret även om det ingår i retoriken. Det är precis det ni har sagt hela tiden: Vi står för jobben.

Och ändå blir det precis tvärtom. Anders Borg påstår i sitt svar att regeringens mest prioriterade fråga är att minska utanförskapet och öka sysselsättningen. Men vad är det som inträffar med er mest prioriterade fråga? Jo, utanförskapet ökar och sysselsättningen sjunker.

Det är inte mitt fel, säger Anders Borg, utan det är den internationella lågkonjunktursens fel. Det kan inte vi hjälpa.

Sade ni det till väljarna? Sade ni att ni bara ska regera när det är goda tider? Sade ni att ni bara kan regera då? Sade ni till väljarna att ni bara kommer att uppfylla era löften om det är högkonjunktur och om ekonomin går som tåget, annars får människor räkna med att bli bidragsberoende och att ni kommer att sänka deras ersättningar så att de blir än mer beroende av släktingar och grannar?

Ni säger en sak, och själva verket blir det en helt annan. I retoriken försöker ni övertyga folk om att det ni gör är rätt, men i praktiken blir det något helt annat. Anders Borg lever i något slags ekonomibubbla utan att se människor av kött och blod där ute.

Jag träffar människor, till exempel i Göteborg, som säger att de har sökt över 100 jobb och ändå inte fått något. Det är deras eget fel, säger Anders Borg. Om vi bara sänker ersättningen åt dem och om de bara blir fattigare kommer de att hitta ett jobb. Jag träffade en kvinna i Skövde som har sökt 20 jobb i veckan och som inte får något jobb. Nu kommer hon att få en aktivitetsgaranti där hon ska jobba heltid i kommunen men få en ersättning på 65 procent av lönen. Hon ska jobba heltid men få 65 procent i ersättning. Hon tycker inte att det är rättvist.

Ni har vältrat över kostnaderna på kommunerna genom att ni har sabbat a-kassan och försämrat för människor att kunna försörja sig själva. Ni har vältrat över kostnaderna på kommunerna, och kommunerna själva säger nu att socialbidragen kommer att öka än mer. Det finns inget som tyder på att de kommer att minska även om Anders Borg nu gör nya beräkningar.

I går berättade han att han hade varit lite dystert i höstas, men nu när det är valår ser vi att det går bra igen. Nu kommer man att dra på lite under våren eftersom man har legat lite lågt tidigare. Nu är det valår, och nu går det bättre i ekonomin. Trots att ni nu säger att det blir bättre tider minskar inte socialbidragsberoendet. Arbetslösheten sjunker inte. Långtidsarbetslösheten sjunker inte. Antalet människor i utanförskap ökar. Det är er politik i praktiken. Hela tiden säger ni en sak, men i praktiken blir det en annan.

Vi kan ta detta med att regeringen för en mycket aktiv politik för att människor ska kunna behålla sina jobb som exempel. Mot det står Reinholdts ord när han uttalade sig i Göteborgs-Posten i förra veckan. Där sade han: Nej, jag tänker inte rädda några jobb över huvud taget. Det här

är strukturella förändringar inom Saab, och det får vi acceptera. Vi ska ta hand om dem efteråt, säger han. Vi ska se till att de får möjlighet att omskola sig och ge dem ersättning när de är arbetslösa.

Det är ett exempel. Det andra exemplet är att Anders Borg svarar med att de automatiska stabilisatorerna har utbetalats och att man har varit så duktig på det. Ja, men det är ju a-kassan som är de automatiska stabilisatorerna. Den har ni sänkt. Det var därför som Anders Borg i går kom fram till att det inte har kostat så mycket som man hade räknat med. Ni säger en sak, men det blir en annan i praktiken.

Anf. 34 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Det är naturligtvis väldigt glädjande om Sverige kan komma igenom den kanske värsta ekonomiska krisen sedan depressionen utan att vi får fullt så stora skadeverkningar som man får i andra länder, som vi tidigare har fått i Sverige eller som vi befarat. Det beror på att vi har fört en väldigt expansiv stimulanspolitik för att hålla efterfrågan uppe i en tid när världsekonomin har vikt nedåt.

Sammantaget i förra budgeten och i den senaste budgeten har vi lagt 90 miljoner på åtgärder. Till det kommer Riksbankens omfattande räntesänkningar och det vi gemensamt gjort för att säkra banksystemet. Det finns praktiskt taget inte något land i EU som har fört en sådan expansiv samlad ekonomisk politik som Sverige när man lägger ihop de här olika komponenterna.

Vad som är mer avgörande är att vi inte kommer att behöva genomföra någon budgetsanering. I länder som Spanien, England och andra europeiska länder har man underskott som är tvåsiffriga. Man befinner sig i en situation där man kommer att behöva genomföra fleråriga åtstramningar. Vi vet vad det betyder för arbetsmarknaden. Det betyder att man dämpar efterfrågan och att det tar längre tid att sänka arbetslösheten.

Jag tror också att den svenska modellen, jämfört med Kontinentaleuropa och jämfört med andra länder, är en effektiv och flexibel modell på arbetsmarknaden. I tidigare kriser har vi kunnat se att vi i Sverige har klarat oss bättre med vår lönebildning, våra fackföreningar, våra företag och vår ordning. Jag tror att det även kommer att gälla framöver. Jag tror att det underlättar att vi har förstärkt arbetslinjen inom ramen för den svenska modellen.

Får vi inte en arbetslöshet på de nivåer vi upplevde under 90-talet betyder det också att vi inte kommer tillbaka till de väldigt höga socialbidragsnivåer som vi tidigare har legat på, och det är naturligtvis glädjande.

Vid sidan av det gör nu regeringen en lång rad insatser för att underlätta för människor att komma tillbaka och inte fastna i ett beroende av försörjningsstöd. Det första och det som lyfts fram när Institutet för arbetsmarknadsutvärdering tittar på situationen för socialbidragstagarna är jobbskatteavdraget. Det är enligt de bedömningar som görs av IFAU en av de mest effektiva åtgärderna för att motverka socialbidragsberoende eftersom det sänker trösklarna in på arbetsmarknaden.

Det andra vi gjort är att vidga möjligheterna för dem som har försörjningsstöd att få ta del av de aktiva arbetsmarknadspolitiska åtgärderna. Det tror jag i grund och botten är mycket bra. En del av dem som är i socialbidragsberoende har egentligen ett behov av att få arbetsmarknads-

politiskt stöd, vidareutbildning eller en lönesubvention som gör att de kommer tillbaka till arbetsmarknaden.

Det tredje vi gör vad gäller socialbidragsberoendet är att vi nu lägger om systemet för introduktionen av nyanlända invandrare. Där har vi haft en situation att man under de fyra fem första åren efter att man anlät till Sverige har ett relativt högt socialbidragsberoende.

Jag tror att det alternativ som Monica Green förordar inte kommer att minska socialbidragsberoendet. Om vi har en gradvis återhämtning i svensk ekonomi, med tillväxttal på i storleksordningen 3 procent framöver, och vi i ett sådant läge höjer bidrag, ersättningar i sjukförsäkring och a-kassan, och samtidigt höjer skatterna, blir det färre som står till arbetsmarknadens förfogande. Därmed ökar riskerna för att vi får flaskhalsar och obalanser som leder till prisstegringar och dämpad efterfrågan. Om vi sedan, apropå att Karin Svensson Smith förordade stora miljöskattehöjningar, även skulle lägga en skattebelastning på hushållen på i storleksordningen 20 miljarder i miljöskatter skulle det naturligtvis också dämpa efterfrågan i ekonomin och dämpa sysselsättningen.

Nu gör vi inte prognoser som avviker från andra. Nordea, EU-kommissionen och OECD deltar inte i en alliansledd valrörelse utan de gör bedömningar av svensk ekonomi. Den bedömning de, liksom även KI och Riksbanken, nu gör är att vi landar på en tillväxt på strax under 3 procent de kommande åren.

Anf. 35 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Anders Borg påstår att man har vidtagit åtgärder för 90 miljarder. Alliansregeringen har sänkt skatterna mest för dem som tjänar mest och sett till att klyftorna ökar. Ni har, Anders Borg, sänkt skatterna mest för de förmögna, mest för männen och mest för dem som bor i storstäderna. Det är er politik. Ni tycker att det är bra. Ni har den människosynen att om skillnaderna är stora jobbar folk bättre och springer snabbare i ekorrhjulet. Det är er syn. Jag respekterar den människosynen även om jag själv inte har den. Jag tror nämligen på att hålla ihop grupperna, att ha så små skillnader som möjligt och att människor ska känna trygghet. Trygga människor vågar.

Anders Borg påstår att de har en fortsatt arbetslinje, men det blir precis tvärtom. Anders Borg försöker jämföra sig med utlandet. Ja, det är väl lätt. Javisst, titta, det är värre någon annanstans! Men nu är vi i Sverige. Det är Sverige Anders Borg ska försöka reda ut och se till att människor har ett arbete att gå till. Dessa frågor vill han dock inte ta tag i; det gäller exempelvis Västsverige. Västsverige berör hela landet. Regeringen vill inte, som den gång på gång sagt, stödja fordonsindustrin genom att titta på andra länder vad gäller skrotningspremier och annat. Nej, man kan inte göra som i andra länder. Man låter i stället marknadskrafterna sköta det hela och tänker inte på något som helst sätt stödja vår egen fordonsindustri. De som jobbar där menar att regeringen inte har en susning om vad det handlar om, nämligen om en hightechindustri, hög teknik och stort kunnande, som ger många andra jobb.

Ni har ingen näringspolitik värd namnet, Anders Borg, utan ni lämnar det hela åt marknaden. Sedan ska Anders Borg försöka rädda det som räddas kan, och han säger att man har en jobblinje. Hans enda medicin är att sänka skatterna och sänka ersättningarna för då kommer människorna

att hitta ett arbete. Hittills har vi inte sett några resultat av den politiken. Anders Borg kan hänvisa till andra i sin ekonomibubbla och säga att det blir jobb, men det har inte blivit några jobb.

Även om Anders Borg säger det om och om igen kommer inte jobben bara för att man sänkt skatterna och sänkt ersättningarna för dem som är drabbade. Människor får gå från hus och hem om de jobbar inom fordonsindustrin eller hos dess underleverantörer, såsom i Västsverige. Om båda jobbar där och sedan ska leva på 65 procent av sin tidigare lön innebär det nästan en halvering av inkomsten, och man klarar inte av att behålla sitt hus fortsättningsvis.

Tänk om vi hade haft en regering som varit proaktiv, som verkligen menat vad den säger och inte bara kommit med munväder! Vi ska ha två starka parter på arbetsmarknaden, sade Anders Borg för två minuter sedan, men i själva verket avlövar han facket möjligheter. Han vill inte ha två starka parter på arbetsmarknaden. Han vill ha en stark part. Den andra parten ska stå med mössan i hand och lägga sig platt för arbetsgivaren. Det är så man vill ha det.

Om Anders Borg trodde på den svenska modellen, vilket han säger samtidigt som han agerar precis tvärtom, skulle han inte avlöva facket. Då skulle han ge samma möjligheter för arbetsgivare och fackföreningar att se till att vi får bra avtal fortsättningsvis. Jag tror på den svenska modellen, och jag vill att vi ska ha den kvar. Jag var tidigare stolt över den, men det som nu sker är att vi håller på att avskaffa den. Det beklagar jag.

Anf. 36 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Monica Green argumenterar för att regeringen skulle bedriva en krispolitik som enkom bygger på sänkta skatter. Sänkta skatter är viktiga både för pensionärer och för löntagare för att de ska ha mer pengar i plånboken när det är kris, men vår krispolitik har också andra komponenter.

Vi har gjort en av de snabbaste utbyggnaderna av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna i modern tid i Sverige och jämfört med andra länder. Vi har ett omfattande stöd för människor att söka jobb, en omfattande utbyggnad av yrkesutbildningen inom yrkesvux och andra verksamheter. Vi gör i förhållande till andra länder en mer omfattande satsning på infrastruktur under krisåren, och framför allt har vi lagt stor vikt vid kommunerna. För 2010 handlar det om 17 miljarder i extraresurser för kommunsektorn. Det är i ett historiskt perspektiv den enskilt största konjunktursatsningen på kommuner som har genomförts. Jag vågar inte säga under efterkrigstiden, för vi har inte statistik så långt tillbaka, men det gäller i alla fall de år vi har statistik för.

Det är en del av en samlad efterfrågestimulerande politik under en kris då efterfrågan faller. Nu börjar vi se tecken på att ekonomin stabiliseras, och vi ser en tillväxt under åren framåt. Alla bedömare tycks vara överens om detta. En grundläggande orsak till att Sverige står starkt jämfört med andra länder och jämfört med tidigare kriser är att vi har starka offentliga finanser. Vi behöver inte höja skatter. Vi behöver inte skära i trygghetssystem eller i offentliga utgifter. Det gör att efterfrågan i ett historiskt perspektiv och jämfört med andra länder kommer att fortsätta att stärkas.

Det finns flera skäl till varför vi har starka offentliga finanser. Om vi jämför med andra länder har vi inte förött statskassan på att köpa upp bankernas förlusttillgångar. Vi har inte heller förött statskassan genom att ta över förluster i fordonsindustrin eller i andra näringar. Det är i grund och botten därför vi står starka i vår samhällsmodell. Det kommer naturligtvis att få omprövas och diskuteras i andra länder. Vi har även en relativt omfattande och utbyggd arbetslöshetsförsäkring som står sig väl i jämförelse med andra länder. Jag vet att socialdemokratiska regeringar i både Storbritannien och Tyskland har gått till 65 procents ersättning under sex respektive tolv månader. I Sverige har vi en påtagligt mer välfungerande arbetslöshetsförsäkring.

Det är klart att vi inte är nöjda. Vi blev valda på jobbagendan. Även om vi skulle komma tillbaka till de arbetslöshetsnivåer som var före krisen måste vi komma ned rejält vad gäller arbetslösheten. Det är full sysselsättning som är det grundläggande målet för politiken. Vi kan inte acceptera att arbetslösheten i goda tider ska ligga på 6, 7 eller 8 procent. Arbetslösheten måste komma ned till väsentligt lägre nivåer. Kittet i samhället är nämligen arbetsmarknaden och arbetslinjen.

Följaktligen har vi, även när vi blickar framåt, en omfattande jobbagenda. Det måste löna sig att arbeta. Det måste bli en större villighet att anställa. Vi måste ha bredare vägar tillbaka och större anställningsbarhet. Vi måste satsa på kunskap och företagande också i framtiden. Det är vår jobbagenda. I oppositionens föreställningsvärld handlar det om att höja skatterna för dem som arbetar, förstärka bidragssystemen och i Miljöpartiets fall genomföra relativt dramatiska höjningar av miljöskatterna, 20 miljarder kronor.

Om vi får en återhämtning blir det inte fler jobb genom att man höjer bidragen och skatterna. Det ger inte fler jobb. Det leder till inflationsrisker, till flaskhalsar och till bekymmer med att hålla i återhämtningen. Det är därför valet i stor utsträckning måste vara ett jobbval.

Vi har två alternativ i svensk politik. Vår politik handlar om att återupprätta arbetslinjen och återupprätta full sysselsättning. Socialdemokraterna vill återupprätta bidragslinjen. Det skulle få förödande effekter på arbetslöshet och sysselsättning.

Anf. 37 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Visst blir jobben en avgörande valfråga – absolut, i allra högsta grad, eftersom ni totalt har misslyckats med en av era viktigaste grenar. Ni har påstått att ni har en jobblinje, men i själva verket är det ni som har en bidragslinje.

Vi står för jobben. Vi vill tillbaka till full sysselsättning och ingenting annat. Ni har misslyckats. Ni påstår att det är någon annans fel, och ni säger att ni inte kan hjälpa detta, för det var någon internationell lågkonjunkturs fel. Ni kan alltså bara hålla era vallöften när det är goda tider.

Utbetalningen av socialbidragen ökar, med era egna beräkningar, med 50 procent under tiden 2006–2011. Så har ni själva beräknat det.

Nu säger Anders Borg: Vi har snabbt byggt upp arbetsmarknadspolitik. Ja, det var ju den ni raserade så fort ni kom till makten. Vi bygger ut komvux, säger Anders Borg. Ja, det var det ni tog bort när ni kom till makten. Det var ju så dumt att människor skulle få en chans till och en

chans till och en chans till. Ni tog bort dessa möjligheter, och nu har ni snabbt insett att ni måste tillbaka till det vi hade byggt upp.

Anders Borg säger sedan att vi har starka offentliga finanser. I början av mandatperioden berömde faktiskt Anders Borg Socialdemokraterna, eftersom det var vi som hade byggt upp de starka offentliga finanserna. Ordning och reda i ekonomin var och är fortfarande vår ledstjärna. Det är därför vi har starka finanser trots att ni försöker sabba det nu. Ni sabbar genom att öka klyftorna, genom att sänka skatterna mest till dem som har det bäst, genom att sänka skatterna mest till männen och genom att gå ifrån jobblinjen till bidragslinjen. Socialbidragen ökar i det borgerliga Sverige!

Anf. 38 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Arbetslöshet, full sysselsättning, utanförskap, trygghet och välfärd går hand i hand. Grunderna för att bygga ett bra välfärdssamhälle är att flertalet människor som vill och kan arbeta också får möjlighet att göra det.

I det perspektivet är det naturligtvis bra om Sverige hamnar i en situation där vi jämfört med tidigare kriser inte får lika hög arbetslöshet, jämfört med andra länder klarar oss på marginalen bättre och att det inte går så illa som vi har befarat. Vi ska komma ihåg att Konjunkturinstitutet och Riksbanken båda räknade med en arbetslöshet på 12 procent. Nu ser det ut som att vi inte når den nivån utan att vi kan komma tillbaka till förkrisnivåer inom ett antal år framåt.

Det beror på att vi har fört en aktivt efterfrågestimulerande politik. Det beror på att den svenska modellen är effektiv, och det beror på att vi har förstärkt arbetslinjen.

Det här betyder att när det gäller socialbidragen så kommer vi inte tillbaka till de krisnivåer vi hade under den socialdemokratiska regeringsperioden under Rysslandskris och andra perioder då det var svåra tider i ekonomin. Jag kan bara glädjas åt om det skulle visa sig vara riktigt.

Vi har aktivt försökt minska socialbidragsberoendet. Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering konstaterar att jobbvadraget förmodligen är den mest effektiva åtgärden för att minska socialbidragsberoendet. Vi har gått över till ett system med introduktionsersättning för att underlätta för nyanlända flyktingar. Vi har förstärkt de aktiva åtgärderna och möjligheterna för människor med försörjningsstöd att få hjälp av Arbetsförmedlingen.

Mot den politik vi står för står vänsterblocket. Personer som Bosse Ringholm, Erik Åsbrink och Göran Persson har naturligtvis gjort viktiga insatser för att vi ska ha ordning i våra offentliga finanser, men hur höjda skatter och höjda bidrag skulle förstärka de offentliga finanserna kan jag inte begripa. Det leder ju till att färre människor arbetar.

Höjda skatter och höjda bidrag ger inte fler jobb. Det ökar riskerna för arbetslöshet och varaktigt utanförskap. Därmed har vi också huvudlinjerna i valrörelsen klarlagda.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2009/10:61
22 januari

Svar på
interpellationer

8 § Svar på interpellation 2009/10:161 om EU-ländernas växande budgetunderskott

Anf. 39 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Bosse Ringholm har frågat mig vilka initiativ jag har tagit under ordförandeskapet för att förhindra växande offentliga underskott i EU-länderna. Han undrar också hur stor jag bedömer att risken är för fortsatta ofinansierade skattesänkningar som kan bromsa återhämtningen i de offentliga finanserna. Ringholm vill också veta om jag tänker försöka förhindra ofinansierade skattesänkningar inom EU när konjunkturen stärks.

Låt mig först konstatera att vi kan skönja tecken på återhämtning från den djupaste lågkonjunkturen sedan 1930-talet. De extraordinära åtgärder som vidtagits på finans-, penningpolitik- och finansmarknadsområdet har varit avgörande för denna återhämtning. I genomsnitt har EU-länderna vidtagit finanspolitiska stimulanser motsvarande ca 5 procent av EU:s bnp 2009–2010, inklusive de automatiska stabilisatorerna.

Som en följd av detta har de offentliga finanserna försämrats kraftigt. I EU-området väntas budgetunderskottet uppgå till ca 7 procent av bnp 2009. Om inte åtgärder vidtas finns risk att skulden ökar till 100 procent redan 2014. Detta är ohållbart.

På initiativ av det svenska ordförandeskapet har EU-länderna därför enats om principer för en finanspolitisk exitstrategi, de så kallade Göteborgsprinciperna. Dessa principer kan beskrivas i fyra punkter:

- budgetkonsolidering inleds senast 2011, givet en bärkraftig återhämtning
- konsolidering betydligt större än 0,5 procent av bnp per år i strukturella termer
- genomförande av strukturella reformer
- stärkande av nationella finanspolitiska ramverk.

En viktig utgångspunkt har varit att utforma strategin inom ramen för stabilitets- och tillväxtpakten. De underskottsförfaranden som inletts är viktiga steg i ländernas exitstrategier, eftersom de innehåller tidsfrister för korrigering av underskotten.

Med de gemensamma principer som vi enats om är risken liten för ofinansierade skattesänkningar som äventyrar de offentliga finanserna. Samtidigt behöver EU-länderna genomföra åtgärder som leder till långsiktigt högre tillväxt. Ett exempel på sådana åtgärder är att sänka skadliga skatter i syfte att öka arbetsutbudet. Detta kan på sikt förväntas leda till förbättrade offentliga finanser. För svensk del väntas de offentliga finanserna återgå till balans och överskott med automatik 2013/14 när tillväxten normaliseras, vilket förstås är glädjande.

Anf. 40 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Tack för svaret som uppenbart visar att Anders Borg har en mycket förskönande bild av verkligheten. Jag känner oro, och jag är inte ensam om det. ECB-chefen uttryckte samma oro för någon dag se-

dan i ett särskilt uttalande: att många länder fortsätter med skattesänkningar trots mycket stora budgetunderskott.

Men Anders Borg säger lite lättsinnigt att det inte finns någon risk för att några skattesänkningar försämrar statsfinanserna. Han talar emot bättre vetande. Anders Borg brukar ibland påminna om den ekonomiska forskningen och vetenskapen, men det finns nog ingen ekonomisk vetenskap som kan bevisa att rader av ofinansierade skattesänkningar förbättrar den offentliga ekonomin och inte skapar några risker för framtiden.

Jag konstaterar att Anders Borg i sitt svar utelämnar det som jag faktiskt trodde att han skulle försöka diskutera, nämligen EU-kommissionens förslag till tidsgränser för hur dessa växande budgetunderskott ska hanteras. Nästan alla EU-länder har ju brutit mot reglerna. Alla EU-länder är i en situation att de inte kan upprätthålla de budgetregler som EU varit överens om.

Det har naturligtvis oroat EU-kommissionen. Det har oroat väldigt många i många länder. Men Anders Borg tycks inte vara ett dugg bekymrad över det här. Det har oroat EU-kommissionen så till den grad att de till och med har föreslagit mycket generösa undantag från reglerna som gör att en del länder får vänta till 2013, 2014 eller 2015, alltså tre till fem år framöver innan man över huvud taget kan nå i närheten av någon form av balans i sin ekonomi.

Det är naturligtvis anmärkningsvärt att så många länder bryter mot reglerna, men det är än mer anmärkningsvärt att det inte tycks finnas någon större ambition att göra något åt problemet.

Jag kan förstå att Anders Borg tillsammans med många av de borgerliga kollegerna i många länder inte bryr sig så mycket om de offentliga finanserna, för det ingår mycket i borgerlighetens och Moderaternas ideologi där Moderaterna nu har blivit det stora nya bidragspartiet. De bryr sig inte om statsfinanserna så mycket. De bryr sig inte om att socialbidragen växer och ökar i många länder och inte bara i Sverige, vilket den förra debatten handlade om. De bryr sig inte om att underskotten bara blir större och större. De bryr sig inte om att inte någon kan upprätthålla reglerna utan man får tvingas vänta till 2013, 2014 eller 2015 innan man kan få någon form av balans i många länders ekonomi och statsfinanser. Jag är förvånad över att Anders Borg inte med ett ord i sitt svar ens diskuterar den verkligt stora problematiken med att många länder bryter mot reglerna om underskott och fortsätter med ofinansierade skattesänkningar.

Ta ett näraliggande land som hade val i höstas, Tyskland, ett land där förbundskanslern mot sin egen vilja tvingades sänka skatter ofinansierat på grund av en annan borgerlig samarbetspartner. Det gjorde att underskotten växte ytterligare ett slag. Det betyder att Tyskland halkar efter ännu mer och behöver ännu längre tid på sig för att i fortsättningen kunna få någon form av balans.

Det är nog en realitet att det inte bara är ute i Europa som man kan känna oro. Man kan känna stor oro här hemma också. Nyligen presenterade Centerpartiet en lista på nya skattesänkningar för 38 miljarder kronor, allt ofinansierat. Det är dem Anders Borg samregerar med och vill fortsätta att samregera med.

Det är klart att det finns hot mot statsfinanserna. Jag är förvånad över att finansministern inte ens tar hoten på allvar utan försöker med någon

slags omskrivning undvika att ens diskutera problemen. De finns där faktiskt, Anders Borg. Andra kommer att få ta tag i dem.

Anf. 41 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Bosse Ringholm vill här ge en bild av att vi är djupt oeniga. Jag skulle gärna vända på formuleringen och säga att det är en nationell tillgång för Sverige att Bosse Ringholm och Socialdemokraterna driver den här debatten med mig och med regeringen, att vi har en socialdemokrati som anser att starka offentliga finanser är en självklarhet och en tillgång för Sverige. Det tycker jag att vi ska vårda en nationell enighet kring.

Jag har på alla de möten vi har haft under ordförandeskapet drivit frågan att vi måste få på plats exitstrategier, principer som gör att kommissionen kan utvärdera länderna på lika villkor och med rimlig rättvisa mellan dem. Vi har också fått på plats beslut om när saneringen ska inledas och när den ska slutföras. De flesta bedömare har gjort analysen att detta var mer än man kunde vänta sig.

Jag vill inte försköna läget för de offentliga finanserna i Europa. Vi har en situation med genomsnittliga underskott på 7 procent. När kommissionen beräknar effekten av en oförändrad politik landar vi på en skuldnivå på 120 procent 2020. Vi kan alla ha mardrömmar om vad som skulle inträffa i Europa om vi får en ny lågkonjunktur innan vi är tillbaka i balans och ordning i offentliga finanser. Vi skulle hamna i en sits där vi i praktiken inte har möjligheter att motverka en uppgång av arbetslösheten med en expansiv efterfrågepolitik. Det här är den situation Europa befinner sig i.

I ett sådant läge är det alldeles uppenbart att Storbritannien, Spanien, vilket land vi än diskuterar kommer att behöva höja skatter och sänka offentliga utgifter. Man kan inte, och det vet Bosse Ringholm mycket väl, hantera underskott i storleksordningen 10 procent av bnp utan att både höja skatter och minska de offentliga utgifterna.

Sedan är det naturligtvis så att precis som när det gäller offentliga utgifter har skatter olika effekter på ekonomin. Det finns skatter som är utomordentligt nyttiga för ekonomin: alkoholskatter, tobaksskatter, koldioxidskatter. Det är skatter som underlättar ekonomins funktionssätt. Vi har skatter som är måttligt skadliga, breda konsumtionsskatter och liknande. Vi har skatter som är väldigt skadliga för samhällsekonomin, till exempel hög beskattning på arbetsinkomster för låg- och medelinkomsttagare och bolagsbeskattning.

Det är naturligtvis klokt av de länder som behöver sanera sin ekonomi och lägger större vikt vid att höja skatter som är skadliga om de möjligtvis kan kompensera detta med mer nyttiga skatter som de kan sänka. Samma sak gäller offentliga utgifter. Det är väl självklart att man bör vårda de offentliga utgifter som är kopplade till tillväxt. Det är utbildning, arbetsmarknadspolitik, forskning och infrastruktur. Sedan får man titta över vad man i övrigt har för behov.

Om Europa har 7 procents underskott ska vi kanske ändå minnas att det nu ser ut som om Sverige under 2009 inte ens når ned till 3 procents underskott, att det nu ser ut som om Sverige för 2010 också kommer att ligga under 3 procent och att vi 2013–2014 drar oss tillbaka till både balans och överskott på 1 procent av bnp.

Man kan tycka att det är överdrivet att vi ska ha så stora överskott i Sverige, men det är för att när krisen träffar världsekonomin drabbas små, öppna ekonomier. Vi ska bygga det vi kan för att skapa trygghet för människor, och det måste vi göra med överskott. Det kan man aldrig göra med underskott.

Nu har tyskarna presenterat sin budget, och Wolfgang Schäuble och Angela Merkel har levt upp till det de lovade. Man har inte ökat underskotten jämfört med de budgetar som lades fram tidigare, även om de innehåller vissa skatteförändringar.

Varje land måste naturligtvis göra sin avvägning. Enligt min uppfattning bör alla länder med stora underskott överväga såväl skattehöjningar som utgiftsminskningar därför att ordning och reda i offentliga finanser är en nyckel.

Anf. 42 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Det är en nationell tillgång, säger Anders Borg, att Socialdemokraterna så envist driver frågan om balans i de offentliga finanserna. Det gör Socialdemokraterna därför att vi av princip tycker att det är viktigt, men också därför att vi gång efter gång har tvingats reda upp dåliga offentliga finanser som borgerliga regeringar har lämnat efter sig. Det var Fälldinregeringarna och andra borgerliga regeringar på 70- och 80-talen och Bildtregeringen i början av 90-talet som lämnade efter sig ett jätteunderskott som gjorde att socialdemokratiska regeringar fick hålla på med budgetsanering i många år, både med utgiftsminskningar och med skattehöjningar. Nu har vi Reinfeldtregeringen som ärvt ett jättestort budgetöverskott, ordning och reda i de offentliga finanserna, och lämnar efter sig en större statsskuld, en växande statsskuld och ett stort underskott på bortåt 100 miljarder kronor i statsbudgeten.

För Socialdemokraterna, som av princip tycker att det är oerhört viktigt med balans i de offentliga finanserna, är det tyvärr ett renhållningsarbete som vi tvingas till varenda gång vi har en borgerlig regering. Dess bättre är det bara korta parenteser med borgerliga regeringar, men de ställer till mycket oreda. Det gör att en stor del av nästa mandatperiod för en ny socialdemokratisk regering kommer att handla om att på samma sätt som vid tidigare tillfällen, efter Bildtregeringen, Fälldinregeringarna och andra, reda upp de offentliga finanserna.

Nu säger Anders Borg att när de har stora underskott i utlandet får de nog räkna med att minska utgifterna och till och med höja skatterna. Det rekommenderar han sina partivänner i Tyskland, men de gör precis tvärtom. De sänker skatterna nominellt på ett sådant sätt att de får ökade underskott, en försämrad offentlig finansiering. Tyskland, som är ett av våra stora handelsländer – jag tar det som exempel eftersom det är så viktigt för Sverige – föreslås av kommissionen ha tid på sig ända fram till 2013, tre år till, innan de kan få balans i sin ekonomi.

Det borde oroa Anders Borg när han själv har medverkat till det här stora underskottet, när han själv håller dörren öppen för att fortsätta att urholka de offentliga statsfinanserna i Sverige och han inte tar det som händer ute i Europa riktigt på allvar.

När jag nämner att exempelvis Centerpartiet föreslår 38 miljarder kronor i ofinansierade skattesänkningar är frågan: Vad är Moderaternas och Anders Borgs förslag? Hur många miljarder i nya, ofinansierade

skattesänkningar planerar regeringen för under den kommande perioden? Det vet vi ingenting om. Men det är en realitet att om man fortsätter att göra de här stora ofinansierade skattesänkningarna kommer vi att få ännu svårare i Europa att leva upp till de regler och de bestämmelser som vi har varit överens om är bäst, för välfärden och framför allt för jobben i Europa.

I valrörelsen 2006 var Moderaternas stora budskap: Vi ska skaffa nya jobb genom att införa jobbskatteavdrag. Nu har jobbskatteavdrag införts, och vi har fler arbetslösa än tidigare. Sysselsättningen är mindre. Det har gett motsatt effekt.

Anders Borg skyller naturligtvis på den internationella finansiella situationen. Men så enkelt är det inte att man bara kan skylla ifrån sig, Anders Borg. Det är en realitet att de pengar som ni har tagit från kommuner, landsting och stat, skattepengar som kunde ha använts för att anställa lärare, sjuksköterskor, personal i barnomsorg och äldreomsorg är pengar som nu har gått till personer som kanske använder dem för utlandsresor, för konsumtion av importprodukter och annat. Möjligtvis har det gett ett och annat jobb utomlands men inte särskilt många i Sverige. Det har framför allt tagit ifrån välfärdssektorn väldigt många jobb.

Jobbskatteavdragen har definitivt minskat sysselsättningen. Det resultatet ser vi i de olika höga arbetslöshetsnivåerna just nu. Den politiken vill uppenbarligen Anders Borg fortsätta i Moderata samlingspartiet, det nya bidragspartiet.

Anf. 43 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Jag kan bara välkomna att Bosse Ringholm aktivt stöder en stark finanspolitik. Låt mig tydliggöra vad vi har gjort under den kris vi nu genomgår.

Vi har i två budgetar gjort efterfrågestimulerande aktiva insatser på 90 miljarder, 17 till kommuner, stark utbyggnad av arbetsmarknadspolitiken samt skattesänkningar för pensionärer och löntagare för att de ska ha mer pengar i plånboken.

Vi har gjort en massiv insats för att säkra banksystemets funktion. I Sverige kan hushållen fortfarande låna pengar i bankväsendet. Vi har en riksbank som aktivt stimulerat ekonomin med räntesänkningar.

Tack vare att vi var noggranna med offentliga finanser så att överskotten ökade kraftigt när vi tillträdde – vi kom upp till nästan 4 procents överskott under 2007 och 2008 – kunde vi sedan se en kraftig omläggning i expansiv riktning utan att få oordning i offentliga finanser. Det är därför vi ska ha överskottsmål. Det är för att vi ska kunna driva aktiv krispolitik utan att få oordning. Vi kommer inte vare sig 2009 eller 2010 att landa i underskott som överskrider 3-procentsregeln. Till skillnad från andra länder som klarar det, till exempel Bulgarien och Estland, har vi kunnat ha en expansiv politik. I andra länder som klarar kriterierna har man fått göra mycket stora nedskärningar under krisen. Det är tack vare god ordning i offentliga finanser. Till viss del har det naturligtvis att göra med Bosse Ringholms värv som finansminister.

Vi kommer som första land under de kommande åren att minska statsskulden. Vi är det enda EU-land som under 2010, 2011 och 2012 får se en statsskuld som kommer att stabiliseras och börja minska utan aktiva åtgärder. Vi är tillsammans med Danmark de enda som EU-kommis-

sionen beräknar med oförändrad politik få en sjunkande statsskuld fram till 2020. Det beror på att vi i de nordiska länderna bygger robust när det gäller offentliga finanser.

Bosse Ringholm är inte främmande för skattesänkningar. Det är en alldeles för inskränkt syn på Bosse Ringholms värv som finansminister. Kompensationen för egenavgifter på 70 miljarder är i storleksordningen som jobbavdraget. Avskaffandet av arvs- och gåvoskatten när Bosse Ringholm satt i regeringen är en viktig skattesänkning för att förbättra företagsklimatet.

Men skattesänkningar ska naturligtvis finansieras och vara förenliga med överskottsmål. Vi ska sänka skatterna i den takt som är förenligt med att vi kommer tillbaka till 1 procents överskott. Om det blir en högkonjunktur ska vi spara i ladorna för kommande tider.

Skiljelinjen i svensk politik finns inte i statsfinanserna. Det är inte så att vi får starkare offentliga skatter genom att höja bidragen med 16–17 miljarder och sedan höja skatterna för vanliga löntagare med samma belopp. Det beror naturligtvis på att det inte blir fler människor som kommer i arbete av höjda skatter och höjda bidrag. Det blir inte starkare offentliga finanser för att man höjer a-kassa och sjukförsäkring och höjer beskattningen för låg- och medelinkomsttagare.

Vår jobblinje är tydlig. Det är det som i grunden avgör hur offentliga finanser utvecklas på lång sikt, det vill säga att vi har många människor i arbete. Vi tror att det måste löna sig att arbeta även för låg- och medelinkomsttagare. Vi tror att det måste finnas företag som är beredda att anställa. Vi är övertygade om att kunskap, företagsamhet och företagsklimat är centralt för att det ska finnas jobb i svensk ekonomi.

Anf. 44 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Min interpellation handlar om EU-ländernas växande budgetunderskott och den oro jag känner för att många EU-länder i likhet med Sverige fortsätter med ofinansierade skattesänkningar. Det är en oro som delas bland annat av chefen för Europeiska centralbanken. Han har nyligen uttryckt samma oro. Anders Borg känner ingen som helst oro. Anders Borg tycker att man kan fortsätta med skattesänkningar, trots att man lånar till skattesänkningar.

Jag påminner Anders Borg om vad vi gjorde under upprepnings- och budgetsaneringsarbetet efter den förra borgerliga regeringen, Bildtregeringen, då den socialdemokratiska regeringen tvingades till kraftigt höjda skatter. En del av skatterna sade vi tydligt var tillfälliga skattehöjningar för att klara krisen under 90-talet. De pengarna skulle tillbaka till löntagaren den dag det fanns ekonomi för det. Därför återfördes pengarna. Det var skattesänkningar, som Anders Borg säger. Det var egenavgifterna som återfördes till skattebetalarna.

Detta gjordes när det fanns ett överskott, Anders Borg. Det var inte fråga om, som Anders Borg gör, att låna till skattesänkningar. Anders Borg lånar till skattesänkningar i år, och han har lånat ihop till så mycket skattesänkningar att han har lyckats med den fantastiska prestationen att under dessa tre år – vi ser slutet av Anders Borgs period nu – har han gått från ett stort offentligt överskott till ett underskott i snart hundramiljardersklassen. Han har gått från hög sysselsättning till lägre sysselsättning och en i stort sett fördubblad arbetslöshet.

Prot. 2009/10:61
22 januari

Svar på
interpellationer

Det är uppenbart att Moderaterna som i den förra valrörelsen sade att man ville bli det nya arbetarpartiet i stället har blivit det nya bidragspartiet med höjda socialbidrag och lånade pengar till skattesänkningar – som inte ger några jobb. Det nya bidragspartiet Moderaterna!

Anf. 45 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Det finns ett antal länder i världsekonomin som har mycket stora underskott. Det är ett stort hot mot den kommande återhämtningen. USA, Japan, Storbritannien och Spanien är länder med tvåsiffriga underskott. Det är vänster- och mittenregeringar som har drivit fram de mycket stora underskotten.

Har vi skäl att rikta kritik mot dem därför att de under krisåren har vidtagit åtgärder för att stimulera efterfrågan? Nej. Vi har varit överens i EU, i Sveriges riksdag och i G20 att en expansiv politik under krisår är rimlig.

Det är också alldeles uppenbart att regeringar i USA, i Storbritannien, i Japan, i Spanien och i andra länder med stora underskott måste hantera detta. Annars står vi inför nästa lågkonjunktur och nästa kris med underskott. Då är vi paralyserade och oförmögna att hantera en kris. Det vore förödande för världsekonomin. Det betyder att vi inte kan vänta i evighet med att hantera offentliga finanser i länder med stora underskott. Det måste göras inom en rimlig tid.

För svensk del välkomnade jag Socialdemokraternas kompensation av egenavgifter. Det skedde även under år när staten hade lånebehov och lånade pengar, till exempel efter IT-kraschen 2001. Det var naturligtvis en riktig politik och en åtgärd som bidrog till att stabilisera svensk ekonomi. De lånefinansierade skattesänkningarna visade sig sedan naturligtvis vara förenliga med hållbara offentliga finanser eftersom vi kom tillbaka till överskott och balans – på samma sätt som vi ska göra i dag.

Skiljelinjen i svensk politik går inte genom statsfinanserna utan genom arbetslinjen. Socialdemokraterna har ett alternativ där höjda bidrag och höjda skatter gör att färre människor kommer att vara i arbete. Det leder naturligtvis inte till starkare offentliga finanser utan till högra arbetslöshet. Där har vi skiljelinjen, och där har vi valdebatten.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2009/10:180 om Lissabonprocessens fortsättning

Anf. 46 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Bosse Ringholm har frågat mig vilka slutsatser jag har dragit av arbetet med Lissabonprocessen. Han undrar också vilka förslag och initiativ som regeringen lämnat till EU-kommissionen inför nästa etapp av detta arbete. Ringholm undrar vidare vilka förväntningar jag har på EU-kommissionens förslag om en uppföljning av Lissabonprocessen.

Europa står inför en rad stora utmaningar. Den finansiella krisen har slagit hårt mot produktion och sysselsättning. Den ökande arbetslösheten riskerar att bita sig fast. De offentliga finanserna har försämrats och välfärdssystemen hotas. Dessa problem måste lösas samtidigt som vi måste hantera utmaningarna relaterade till effekterna av de åldrande befolkningarna och klimatförändringarna. En gemensam EU-strategi för en hög och hållbar tillväxt och sysselsättning är därför fortsatt nödvändig.

Det står klart att EU inte har lyckats uppnå målen inom ramen för den nuvarande Lissabonstrategin. Detta beror framför allt på att det finns ett glapp mellan vad medlemsstaterna förbundit sig att göra för att uppnå målen och vad som i slutändan genomförts.

Arbetet med den nya strategin är en prioriterad fråga för regeringen. Regeringen tog tidigt en aktiv roll och har tagit flera initiativ för att påverka den framtida strategin. Bland annat har regeringen svarat på den konsultation om den nya strategin som EU-kommissionen initierat. Den framtida strategin stod även högt på dagordningen i rådet under det svenska EU-ordförandeskapet. I Ekofinrådet har vi under ordförandeskapet vid ett flertal tillfällen diskuterat den framtida strategin. Vid Ekofinmötet i december antogs slutsatser som bland annat pekar på att genomförandet av strategin måste bli bättre.

Den nya strategin måste, enligt regeringens uppfattning, inriktas på full sysselsättning, säkra långsiktigt hållbara offentliga finanser, skapa en starkare inre marknad, ökat ekonomiskt utbyte med ekonomier utanför EU samt möta klimat- och miljöutmaningarna. Min förhoppning är att EU-kommissionens förslag till ny strategi tar sikte på dessa områden samt på att förbättra genomförande och uppföljning av strategin.

Anf. 47 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Äntligen har Anders Borg svarat på en interpellation inom den av riksdagen lagstadgade tiden två veckor. Jag ber att få gratulera och tacka för detta svar.

Lissabonprocessen beslöts i mars 2000 just i Portugals huvudstad Lissabon. Det var i ett läge där Europa var samlat för att se till att man kunde få en gemensam tillväxtstrategi för att ta upp inte minst den globala konkurrensen med USA och andra internationella aktörer. Det var ett Europa, vilket man också kan påminna om, som på den tiden hade en majoritet socialdemokratiska regeringar i Europeiska rådet och var dominerat av vänsterkrafter. Det var en EU-kommission och ett europeiskt råd som hade mycket höga ambitioner när det gällde sysselsättning, social sammanhållning och inte minst hållbarhetsperspektivet med miljö och klimat.

Under de toppmöten som Sverige stod värd för 2001 var det framför allt frågor kring hållbarhetsperspektivet med miljö och klimat som Sverige adderade till Lissabonprocessen, och det ställdes stora förväntningar.

Jag är medveten om att det under resans gång dessa tio år har varit ett par kraftiga internationella konjunkturedgångar. Men man kan inte utgå från att det under en tioårsperiod bara är uppåt hela tiden. Det ingick naturligtvis också i bilden. Jag vet att situationen är annorlunda i dag, inte bara därför att vi är inne i en besvärlig internationell ekonomisk situation utan också därför att det politiska klimatet i Europa har föränd-

rats. Vi har inte längre regeringar i Europa som har sysselsättningsfrågan som sin huvudfråga.

Det skedde ett perspektivskifte i slutet på 1990-talet och början på 2000-talet då fler och fler regeringar, med socialdemokratiska ledningar och andra vänsterledningar, satte just jobbfrågorna överst på dagordningen. Vi har i dag ett Europa där jobbfrågorna uppenbarligen inte längre har samma betydelse och där man inte har ansträngt sig, som framgår av de resultat vi ser i Lissabonprocessen, för att nå de ganska djärva mål som sattes upp.

Som Anders Borg konstaterar når man inte heller målen. Jag hade naturligtvis önskat att Anders Borg hade varit något mer utförlig i sitt svar när det gäller analysen av varför man inte har nått målen.

Min egen analys är att det i långa stycken inte handlar om externa faktorer, utan det handlar om bristande politisk vilja i många av dessa länder. Många av länderna har helt enkelt inte brytt sig. Vi såg redan i mitten på 2000-talet, när det just då inte kunde skyllas på en konjunktursituation, hur land efter land tyckte att målen var för höga, för ambitiösa och omöjliga att nå upp till och hur man på alla vis försökte komma bort från dem.

Sverige har hela tiden under resan haft höga ambitioner och varit ett land som stått i toppen på listan av länder som har presterat bra när det gäller Lissabonprocessen. Men Sveriges del är trots allt en liten del av europeisk ekonomi, och därför är det oerhört viktigt hur de stora länderna lyckas och om de kan få med sig de små länderna tiden framöver.

Jag tycker att det inte finns så mycket av analys i Anders Borks svar kring orsakerna till att vi inte har lyckats så väl.

Det är två saker som jag inledningsvis skulle vilja lyfta fram till Anders Borg. Den ena är när Anders Borg resonerar om fortsättningen på Lissabonprocessen. I svaret har han utelämnat en sak, och min fråga är nu: Är det medvetet eller är det bara glömska?

Bland de mål som Lissabonprocessen har i dag är den sociala sammanhållningen oerhört viktig. Den finns inte med i Anders Borks svar. Frågan är: Är det en lapsus, ett misstag, eller är det medvetet att vi inte längre ska ha social sammanhållning? Det var ett av de tre stora målen – tillväxt, social sammanhållning och hållbarhet – och det finns inte med i svaret.

Min andra fråga är: Arbetsmarknadens parter har länge varit med i den här diskussionen, och på vilket sätt har de varit involverade i regeringens hanterande av den nya Lissabonprocessen?

Anf. 48 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Lissabonprocessens mål var att Europa skulle bli den ledande tillväxtnationen till 2010. Det är tydligt att så inte har blivit fallet. Produktivitet och tillväxt har inte utvecklats snabbare än i USA. Målet att man skulle komma i kapp har inte uppnåtts, utan tvärtom har skillnaderna ökat. Ett fåtal länder, som Sverige och de andra nordiska länderna, har haft en produktivitetstillväxt i klass med den amerikanska, men för huvuddelen av EU-länderna har detta inte varit fallet.

Jag tycker som svensk att man kan känna en viss stolthet när man går igenom Lissabonprocessens viktiga strukturindikatorer. Sverige klarar sig genomgående väldigt väl. Vi ligger högt när det gäller vårt ekono-

miska välstånd men också när det gäller forskning och utveckling, investeringar och sysselsättning, social sammansättning, långtidsarbetslöshet, statsskuld och budgetunderskott. Genomgående tillhör Sverige, och har tillhört – det är inte en prestation av den nuvarande regeringen, utan det är ett förhållande som har gällt under lång tid – dem med de bästa strukturindikatorerna.

Naturligtvis är *social cohesion*, social sammanhållning, även alltjämt en viktig indikator. I den senaste uppdateringen ligger Sverige fortfarande i toppklass. Sverige, Danmark och Holland är de länder som klarar sig allra bäst när det gäller risker för fattigdom och långtidsarbetslöshet till exempel bland ungdomar.

Jag kan inte riktigt känna igen mig i bilden av ett nyliberalt marschtågande Europa som nu vandrar mot den oreglerade marknadsekonomins paradys. Jag vet att Elena Selgado, min spanska kollega, har bett tre så kallade vise män – Pedro Solbes, den tidigare mycket kompetente finansministern i Spanien, Jacques Delors, tidigare kommissionsordföranden, och Joaquín Almunia – att utveckla ett tankepapper tillsammans med kommissionen kring hur Lissabonstrategin ska utvecklas. Jag har väldigt svårt att tro att dessa herrar utvecklar en hyllningstext till den oreglerade marknadsekonomi, utan jag tror snarare att de kommer att argumentera för den sociala modell som vi i Europa vill ha, som naturligtvis är en kombination av fria marknader och sociala trygghetssystem.

Eftersom vi tycker att Lissabonstrategin är viktig och särskilt betonar dels långsiktig uthållighet i offentliga finanser, utifrån de så kallade Stockholmsprinciperna, dels sysselsättningsmålen var detta en huvudpunkt på vårt informella Ekofin i Göteborg. Jag hade vid det tillfället bett Stephen Nickell, brittisk ekonom med stor kunskap inom arbetsmarknadspolitiken, och Joaquín Almunia att utveckla hur man kan hantera krisen och långsiktigt öka sysselsättningen. Det sammanhänger med att vi naturligtvis kan ha en hög ambition när det gäller produktivitet och konkurrenskraft i jämförelse med USA, men har vi inte hög sysselsättning klarar vi inte de bredare målen för hur vi vill att ett samhälle ska fungera.

Det är därför naturligtvis viktigt att vi i det fortsatta arbetet – det är jag övertygad om kommer att bli fallet – betonar vikten av att både hinna i kapp vad det gäller produktivitet och höja sysselsättningsnivån i Europa. När stora grupper i Europa står i utanförskap utanför arbetsmarknaden är det naturligtvis ett betydande socialt problem.

Nu räknar vi med att under våren till att börja med få kommissionens rapport där man stämmer av processen kring Lissabonprocessen och den vismansrapport som jag nämnde. Vi har redan haft en första diskussion, vid lunchen på Ekofin i tisdags, om hur arbetet ska bedrivas vidare. Frågorna kommer sedan tillbaka till vårtoppmötena och kommer att bli en stor, tung och viktig punkt i arbetet under det spanska ordförandeskapet.

Anf. 49 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Den nuvarande Lissabonprocessen utgår från en balans mellan målen om tillväxt, full sysselsättning, social sammanhållning och uthållighet när det gäller klimat och miljö. När jag då ställer frågan varför Anders Borg i sitt svar utesluter den sociala sammanhållningen säger han att den sociala sammanhållningen är viktig. Då är min fråga: Var det

bara en lapsus att det i svaret inte framgick att den sociala sammanhållningen ska vara med i fortsättningen?

Det är viktigt, därför att Sverige var ett av de länder som stred för och lyckades få in den sociala sammanhållningen. Det fanns på den tiden högerstyrda regeringar som inte ville ha med det. Det finns fortfarande högerstyrda regeringar som inte tycker att det är särskilt viktigt. Det var allt från arbetskraftsbefrämjande insatser exempelvis i barnomsorgen i det som vi lyfte in som är oerhört viktiga. Men om Anders Borg nu säger att den sociala sammanhållningen är viktig, är han då beredd att revidera sitt svar och säga att det bör finnas med i regeringens ambition om vilken inriktning den nya Lissabonstrategin ska ha? I den uppräkningslista som finns i svaret är den sociala sammanhållningen inte med.

Jag återkommer då till min andra fråga, om arbetsmarknadens parter, som var en av de stora insatserna. Det är inte bara regeringarna ensamma som kan klara ut Lissabonprocessen, utan det krävs ett samförstånd över hela ekonomin, inte minst med arbetsmarknadens parter, det vill säga arbetsgivare och fackliga organisationer. Från första början har arbetsgivare och fackliga organisationer varit involverade i Lissabonprocessen.

Jag skulle vilja veta på vilket sätt regeringen har haft kontakter med arbetsmarknadens parter i Sverige och på vilket sätt arbetsmarknadens parter får vara med i detta arbete i fortsättningen. Jag vet att det under tidigare regeringar före Anders Borg hölls ständiga överläggningar med just arbetsmarknadens parter inför varje toppmöte och finansministermöte där det var diskussioner om just Lissabonprocessen. Jag vill höra på vilket sätt arbetsmarknadens parter är involverade i fortsättningen.

Jag tycker att detta är viktigt, för arbetsmarknadens parter är ju en del av möjligheten att nå resultat. Parterna har också på olika sätt aktiverat sig kring det här. Nyligen gav LO, TCO och Saco ut en gemensam skrift som heter *Europa efter Lissabon – lärdomar av Lissabonstrategin 2000–2009*. Man har låtit en ekonom, Lars Magnusson, gå igenom Lissabonprocessen och göra en analys av vad som har hänt och varför inte målen har infriats. Man har också skissat på förväntningar inför framtiden. Det vore intressant att höra om finansministern i samtal med arbetsmarknadens parter har försökt väga in de synpunkter som kommer från parterna och gör att de får vara med i processen i fortsättningen.

De är oerhört viktiga för att man ska nå inte bara tillväxt- och sysselsättningsmålen utan också för att nå den aspekt som gäller den sociala sammanhållningen. Där fanns många frågor om hur man kan öka arbetskraftsutbudet. Det var allt från frågor om invandring till hur man kan öka framför allt utbildningen för arbetskraften. Vi har ju tyvärr sett att många länder har dragit ned sina ambitioner. Även den svenska regeringen har dragit ned ambitionerna på utbildningsområdet rätt ordentligt och minskat antalet studerande på olika områden. Det är tyvärr precis åt motsatt håll som man ska gå för att ta sig an det som är Europas utmaning, nämligen att se till att vi får bättre och välutbildad arbetskraft i fortsättningen.

Mina två frågor är alltså: Var det bara en lapsus eller ett misstag att den sociala sammanhållningen inte finns med i regeringens svar om hur den nya strategin ska se ut? Och kan Anders Borg berätta på vilket sätt arbetsmarknadens parter nu är involverade i processen och hur de kommer att vara med i fortsättningen?

Anf. 50 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Jag har inte vid något tillfälle stött på någon diskussion om att man skulle lyfta ur den sociala sammanhållningsdimensionen ur Lissabonprocessen. Inte vid något Ekofinmöte där jag har deltagit har någon fört fram att vi borde ta bort den. Jag har väldigt svårt att tro att Jacques Delors, Joaquín Almunia och Pedro Solbes skulle komma till slutsatsen att det vore klokt att ta bort den sociala sammanhållningsdimensionen ur detta arbete. Jag tror inte heller att kommissionen kommer till någon sådan slutsats. Det vore utomordentligt märkligt i så fall.

Tillväxt, uthållighet och offentliga finanser är naturligtvis viktiga dimensioner, men syftet med dem är ju att skapa välfärd. Välfärd mäts bland annat i vår grad av social sammanhållning. Det är väl alldeles uppenbart att de strukturindikatorer som också inkluderar social sammanhållning bör inkluderas i processen.

För svensk del ligger risken för fattigdom på den lägsta nivån, tillsammans med Danmark och Holland, på samma sätt som vår långtidsarbetslöshet också ligger mycket lågt, tillsammans med ungefär samma länder. Vi har faktiskt förbättrat våra resultat när det gäller långtidsarbetslöshet under den tid det finns statistik för, fram till 2008.

Naturligtvis måste en sådan politik också byggas under med åtgärder. Huvudproblemet har varit att man i många europeiska länder har följt strukturindikatorerna i Lissabonprocessen men inte valt att föra en aktiv politik.

Bosse Ringholm nämner barnomsorgen. Jag har vid upprepade tillfällen diskuterat den frågan med mina kolleger i Holland, Storbritannien och Tyskland och även i Ekofinrådet i allmänhet. Jag delar bedömningen att en väl utbyggd, högkvalitativ barnomsorg som tillhandahålls utan inkomstrelaterade avgifter i grund och botten är en av de mest effektiva åtgärderna för att öka jämställdheten. Vi har flera länder som har kvar sambeskattningsystem som är utomordentligt besvärliga för perspektivet att vi ska ha ett högt kvinnligt förvärvsdeltagande. Det är uppenbart att det där behövs mer aktiva insatser.

Jag delar inte Bosse Ringholms bedömning att Sverige skulle ha avvecklat de aktiva åtgärderna. Jag noterar att OECD i sin bedömning av krispolitiken har konstaterat att de nordiska länderna åter har byggt ut de aktiva åtgärderna snabbare än alla andra. Man påpekar att just övergången till automatiska aktivitetsgarantier förmodligen har bidragit till att utbyggnaden har kunnat ske så snabbt. Vi har ju ordningen att anslagen till aktiva åtgärder med automatik ökar vid krislägen. Detta tror jag i grund och botten är väldigt bra.

När det gäller den sociala dialogen har vi nu en ordning där det ligger i Ekofingruppens arbete att det sker regelbundna dialoger med arbetsmarknadens parter. Jag har själv deltagit i sådana vid två tillfällen – dels vid tillträdande av ordförandeskapet, dels nu tillsammans med det spanska ordförandeskapet. Som Bosse Ringholm väl vet finns där också ett stort antal svenskar närvarande vid bordet.

Vilken är då Sveriges hållning när det gäller hur Lissabonprocessen ska utvecklas? Det grundläggande måste vara att vi går från att mäta och sätta upp mål till att också genomföra politik. Det är detta som har varit bristen i Lissabonprocessen. Målen är kloka och väl avvägda. Måtten förefaller rimliga. Det kan man säkert diskutera i något avseende, men de

verkar väl avvägda. Problemet är att vi nu har haft processen i tio år, och i alltför många länder har man inte närmat sig målen. I alltför många länder har till och med klyftan till USA när det gäller produktivitet och sysselsättning ökat. Det är det som måste vara kärnan i arbetet framåt med Lissabonprocessen.

Anf. 51 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Det är en händelse som ser ut som en tanke att, när regeringen inför riksdagen ska redovisa inriktningen på den nya Lissabonprocessen, den sociala sammanhållningen inte finns med. Nu säger Anders Borg att han inte tror att vare sig EU-kommissionen eller det nuvarande ordförandeskapet Spaniens så kallade tre vise män kommer att glömma bort den sociala sammanhållningen. Varför har då den svenska regeringen glömt bort den sociala sammanhållningen?

Det hade varit enkelt att säga att det var ett misstag att man glömde bort den. Men jag är inte säker på att det är ett misstag. Det är kanske en händelse som är medveten. Det finns naturligtvis många högerregeringar i Europa som inte lägger särskilt stor vikt vid den sociala sammanhållningen. Det framgår ganska tydligt också av Anders Borgs svar när han säger att han har varit med i den sociala dialogen i det europeiska sammanhanget. Jag vet att den finns, men det var inte det jag frågade om. Jag frågade om på vilket sätt motsvarande dialog fanns här hemma. På vilket sätt har Anders Borg sett till att arbetsmarknadens parter har varit involverade i processen hittills, och på vilket sätt kommer deras synpunkter att tas till vara i fortsättningen?

Jag nämner den lilla skriften *Europa efter Lissabon – lärdomar av Lissabonstrategin 2000–2009* från LO, TCO och Saco som ett exempel på vilka ambitioner de fackliga organisationerna i Sverige har på det här området. Därför ställde jag frågan: På vilket sätt är de svenska parterna på arbetsmarknaden involverade i regeringens arbete, och på vilket sätt har man tagit hänsyn till deras synpunkter? Dialogen på europeisk nivå vet jag finns, men jag skulle vilja höra vad som händer också på hemmaplan. Jag är säker på att där kommer Anders Borg att möta kravet på att den sociala sammanhållningen inte bara ska vara kvar i Lissabonprocessen utan att den också, framför allt, ska graderas upp. Den har tyvärr förtvinat under senare år med allt fler högerregeringar i Europa.

Anf. 52 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Som sagt: Låt mig understryka att jag inte i någon diskussion, i något sammanhang, vid något Ekofinmöte har hört någon regering väcka frågeställningen att vi bör avskaffa den sociala dimensionen i Lissabonprocessen. Jag har inte uppfattat att den frågan över huvud taget har varit på agendan.

Den grundläggande inriktningen är att de flesta regeringar säger att indikatorerna och måtten i Lissabonprocessen – strukturindikatorerna – i grunden är väl avvägda. De är väl avvägda och rimliga mål för alla regeringar.

Däremot har jag inte av det skälet funnit anledning att här utveckla någon väldigt stark svensk linje. Det är svårt att sitta och argumentera för något när ingen argumenterar emot. Jag har inte uppfattat att någon ens har övervägt att ta bort den sociala dimensionen, och jag har mycket svårt att tro att den spanska regeringen skulle lägga fram ett sådant förslag till rådsrådet. Det vore för mig en helt främmande tanke.

Jag kan inte i varje del redogöra för Regeringskansliets samlade överläggningar med arbetsmarknadens parter. Jag föreställer mig att det till exempel inom Arbetsmarknadsdepartementet sker omfattande sådana. Jag delar inte heller riktigt Bosse Ringholms beskrivning av att det skulle ha skett ett totalt avstannande i arbetet med de sociala sammanhållningsfrågorna.

Jag har själv suttit i överläggningar med Storbritannien, Nederländerna och Tyskland där man nu lägger fram planer för att till exempel bygga ut barnomsorgen. Det handlar om att underlätta kvinnors tillgänglighet på arbetsmarknaden. I något fall är det en socialdemokratisk regering, som i Storbritannien. I något fall är det, som i Tyskland, en högerregering, där kristdemokraterna nu driver en snabb utbyggnad av barnomsorgen. Det är i grund och botten rimliga överväganden, för det både ökar social sammanhållning, bidrar till jämställdhet och underlättar arbetskraftsdeltagande.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Propositioner
2009/10:84 till utrikesutskottet
2009/10:91 till skatteutskottet

11 § Anmälan om interpellation

Anmäldes att följande interpellation framställdes

den 21 januari

2009/10:196 Svenskt bistånd till det isländska folket

av *Ulla Andersson* (v)
till finansminister *Anders Borg* (m)

Interpellationen redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 26 januari.

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 21 januari

2009/10:420 Fängelsestraff för iransk studentaktivist

av *Birgitta Ohlsson* (fp)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2009/10:421 Situationen för kristna i Mellanöstern

av *Désirée Pethrus Engström* (kd)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2009/10:422 Fler utbildningsplatser till Luleå tekniska universitet

av *Maria Stenberg* (s)

till statsrådet Tobias Krantz (fp)

2009/10:423 Stalking

av *Susanne Eberstein* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

den 22 januari

2009/10:424 Beräkningen av den administrativa delen av skolpengen till friskolorna

av *Mats Pertoft* (mp)

till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2009/10:425 Klassificeringen av gymnasieprogram inom gymnasie-särskolan

av *Mats Pertoft* (mp)

till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2009/10:426 Karta över basstationer för mobiltelefoni

av *Mats Pertoft* (mp)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2009/10:427 Riksprislistan för fristående skolor

av *Mats Pertoft* (mp)

till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2009/10:428 Naturvårdsverkets klimatinformation

av *Wiwi-Anne Johansson* (v)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2009/10:429 Regelförenklning

av *Marie Engström* (v)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2009/10:430 Laglig reglering kring utförsäljning av offentlig egendom och verksamhet till underpris

av *Mats Pertoft* (mp)

till statsrådet Mats Odell (kd)

2009/10:431 Blåljus för deltidsbrandmän

av *Mats Pertoft* (mp)

till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2009/10:432 Kulturinstitutioner som har kaféer och restauranger med kollektivavtal

av *Birgitta Eriksson* (s)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2009/10:433 Statliga fastigheter och restaurangentreprenörer med avtal

av *Birgitta Eriksson* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

Prot. 2009/10:61
22 januari

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 26 januari.

13 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 21 januari

2009/10:400 Jemen

av *Carina Hägg* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2009/10:401 Bistånd och kartläggande av flyktingar

av *Carina Hägg* (s)

till statsrådet Gunilla Carlsson (m)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 26 januari.

14 § Kammaren åtskildes kl. 11.49.

Förhandlingarna leddes

av talmannen från sammanrådets början till och med 7 § anf. 37 (delvis)

och

av tredje vice talmannen därefter till sammanrådets slut.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Meddelande om frågestund	1
2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
3 § Svar på interpellation 2009/10:112 om småföretagen och tillgången på lämplig arbetskraft	3
Anf. 1 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	3
Anf. 2 LUCIANO ASTUDILLO (s).....	4
Anf. 3 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	4
Anf. 4 LUCIANO ASTUDILLO (s).....	6
Anf. 5 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	7
Anf. 6 LUCIANO ASTUDILLO (s).....	8
Anf. 7 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	9
4 § Svar på interpellation 2009/10:165 om användning av dopningspreparat utanför idrotten	9
Anf. 8 Statsrådet MARIA LARSSON (kd).....	9
Anf. 9 LARS LILJA (s).....	11
Anf. 10 HANS WALLMARK (m).....	12
Anf. 11 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	13
Anf. 12 Statsrådet MARIA LARSSON (kd).....	14
Anf. 13 LARS LILJA (s).....	15
Anf. 14 HANS WALLMARK (m).....	16
Anf. 15 Statsrådet MARIA LARSSON (kd).....	16
Anf. 16 LARS LILJA (s).....	17
Anf. 17 Statsrådet MARIA LARSSON (kd).....	18
5 § Svar på interpellation 2009/10:175 om bilprovning i glesbygd	18
Anf. 18 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	18
Anf. 19 PETER HULTQVIST (s).....	18
Anf. 20 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	19
Anf. 21 PETER HULTQVIST (s).....	20
Anf. 22 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	21
Anf. 23 PETER HULTQVIST (s).....	22
Anf. 24 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	22
6 § Svar på interpellation 2009/10:135 om kilometerskatt för tunga lastbilar	23
Anf. 25 Finansminister ANDERS BORG (m)	23
Anf. 26 KARIN SVENSSON SMITH (mp)	24
Anf. 27 Finansminister ANDERS BORG (m)	25
Anf. 28 KARIN SVENSSON SMITH (mp)	26
Anf. 29 Finansminister ANDERS BORG (m)	27
Anf. 30 KARIN SVENSSON SMITH (mp)	28
Anf. 31 Finansminister ANDERS BORG (m)	28
7 § Svar på interpellation 2009/10:150 om ökning av försörjningsstöden	29
Anf. 32 Finansminister ANDERS BORG (m)	29
Anf. 33 MONICA GREEN (s).....	30

Anf. 34	Finansminister ANDERS BORG (m).....	31
Anf. 35	MONICA GREEN (s)	32
Anf. 36	Finansminister ANDERS BORG (m).....	33
Anf. 37	MONICA GREEN (s)	34
Anf. 38	Finansminister ANDERS BORG (m).....	35
8 §	Svar på interpellation 2009/10:161 om EU-ländernas växande budgetunderskott	36
Anf. 39	Finansminister ANDERS BORG (m).....	36
Anf. 40	BOSSE RINGHOLM (s).....	36
Anf. 41	Finansminister ANDERS BORG (m).....	38
Anf. 42	BOSSE RINGHOLM (s).....	39
Anf. 43	Finansminister ANDERS BORG (m).....	40
Anf. 44	BOSSE RINGHOLM (s).....	41
Anf. 45	Finansminister ANDERS BORG (m).....	42
9 §	Svar på interpellation 2009/10:180 om Lissabonprocessens fortsättning	42
Anf. 46	Finansminister ANDERS BORG (m).....	42
Anf. 47	BOSSE RINGHOLM (s).....	43
Anf. 48	Finansminister ANDERS BORG (m).....	44
Anf. 49	BOSSE RINGHOLM (s).....	45
Anf. 50	Finansminister ANDERS BORG (m).....	47
Anf. 51	BOSSE RINGHOLM (s).....	48
Anf. 52	Finansminister ANDERS BORG (m).....	48
10 §	Hänvisning av ärenden till utskott	49
11 §	Anmälan om interpellation	49
12 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	50
13 §	Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	51
14 §	Kammaren åtskildes kl. 11.49.....	51

